

הלכות עבודה זרה פרק ה - תמלול

סיכום השיעור

סיכום פון שיעור – פרק ה' הלכות עבודה זרה, ספר המדע (רמב"ם)

הלכה א – דין המסית אחד מישראל

דברי הרמב"ם: "המסית אחד מישראל, בין איש בין אשה, הרי זה נסקל, אף על פי שלא עבד המוסת ולא המסית עבד עבודה זרה, אלא בניסיון הראוי לעבוד." דער מסית איז חייב סקילה סיי ער איז א הדיוט סיי א נביא, סיי ער איז מסית א יחיד (איש או אשה) סיי יחידים (אבער נישט א גאנצע שטאט).

פשט: איינער וואס רייצט אן אפילו איין איד צו דינען עבודה זרה איז חייב סקילה – אפילו דער מוסת האט נישט געדינט, און אפילו דער מסית אליין האט נישט געדינט.

חידושים און הסברות:

1. **חילוק מסית/מדיח – לשונות הפסוקים:** דער רמב"ם טיילט צו: מסית = מ'רייצט אן א יחיד (פון פסוק "כי יסיתך"), מדיח = מ'פירט אפ א שטאט (פון פסוק "כי ידחוקו" ביי עיר הנדחת). אינטערעסאנט אז ביי א יחיד איז דער לשון "מסית" און ביי א שטאט "נדחת" – א שטאט ווערט נדחת, א יחיד ווערט מוסת.

2. **חיוב אפילו אן מעשה עבודה זרה:** דער גרויסער חידוש איז אז ער איז חייב סקילה אפילו ווען די הסתה האט זיך נישט געלונגען – דער מוסת האט נישט געדינט. געווענליך איז "אין שליה לדבר עבירה", אבער ביי עבודה זרה ארבעט עס אנדערש. דער סברא: עבודה זרה בכלל קומט פון מענטשן וואס פירן אפ אנדערע מיט פאלשע מחשבות – דער מסית איז דער "מורה דרך" פון עבודה זרה, ער האט אויסגעלערנט און געוויזן דעם וועג, און דערפאר באקומט ער שוין די עונש פאר'ן מסית זיין אליין.

3. **מסית שהדיח רוב עיר – דין נביא:** אויב איין מענטש איז מדיח א רוב פון א שטאט, באקומען די נדחים א דין יחידים (נישט עיר הנדחת), ווייל עיר הנדחת דארף "שנים מדיחים". אבער אויב דער מדיח איז א נביא, באקומט ער אליין א דין מדיח און איז נסקל.

4. **פאר וואס דוקא נביא קען אליין מדיח זיין:** צוויי תירוצים:

(א) **מפרשים:** ער מיינט צו זאגן אז אפילו ער איז א נביא העלפט אים נישט – ער באקומט ווייטער דעם דין.

(ב) **חידוש אין מיתה:** א נביא שקר איז חייב חנק (אזוי פסק'נט דער רמב"ם). מען וואלט געמיינט אז ער באקומט חנק אלס נביא שקר – קומט דער רמב"ם און זאגט אז ער באקומט סקילה אלס מדיח, וואס איז א חמורה'רע מיתה.

5. **סברא פאר וואס א נביא קען אליין מדיח זיין:** א נביא זאגט "כה אמר ה' – ער קומט בשם ה' אזוי ווי דוד האט געזאגט צו גלית "איך קום בשם ה'" – ווען מ'קומט מיט'ן נאמען פון הקב"ה איז מען נישט אליין. דערפאר קען איין נביא האבן דעם כח צו מדיח זיין א גאנצע שטאט, וואס א הדיוט קען נישט אליין.

6. **וואס מיינט "נביא" דא? צוויי מהלכים:** (א) ער זאגט "כה אמר ה'" – מתנבא בשם ה' אז מ'זאל דינען עבודה זרה, אדער (ב) ער איז מתנבא בשם עבודה זרה – "אמרו לי עבודה זרה". לויט'ן רמב"ם אין הלכות יסודי התורה דארף א נביא זיין "הולך בדרכי הנביאים" – א סתם מענטש וואס זאגט "כה אמר ה'" ציילט נישט.

7. **שאלה אויף א הדיוט שהדיח רוב עיר:** אויב איין הדיוט (נישט נביא) איז מדיח א גאנצע שטאט – ער באקומט נישט קיין דין מדיח (ווייל עס דארף זיין צוויי), און די שטאט באקומט נישט קיין דין עיר הנדחת. אבער

פאר וואס זאל ער נישט באקומען א דין מסית אויף יעדן יחיד באזונדער? די שאלה ווערט אויפגעווארפן און נישט פולשטענדיג אויסגעלייזט.

8. **התראה-חילוק:** ביי התראה קען זיין א פראקטישער חילוק – מ'דארף דעם מענטש זאגן פונקטליך אויף וואס ער איז עובר: "ביזת מומת" איז אנדערש ווי "ביזת מודח".

הלכה ב – לשון המסית

דברי הרמב"ם: "המסית, בין שהסית בלשון רבים בין בלשון יחיד, הרי זה נסקל. כיצד? אומר לחבירו: אעבוד עבודה זרה, נלך ונעבוד... אזבח, אילך ואזבח, נלך ונזבח...". און אזוי ווייטער מיט אלע לשונות פון עבודה זרה.

פשט: סיי ער זאגט "איך גיי דינען" (לשון יחיד) סיי "לאמיר צוזאמען דינען" (לשון רבים) – ביידע מאל איז ער א מסית.

חידושים און הסברות:

1. **כסף משנה – לשון יחיד "אעבוד":** וואס מיינט "אעבוד" אלס הסתה? דער כסף משנה איז מסביר: ווען ער זאגט "איך גיי דינען עבודה זרה" פארשטייט דער צוהערער אז ער זאל אים נאכטאן. אפילו ער זאגט נישט בפירוש "דו זאלסט דינען", נאר "איך גיי דינען" – איז דאס שוין הסתה. די קרית ספר (משנה למלך) ערקלערט אז "אעבוד ואתה אחרי" מיינט: איך וועל דינען און דו וועסט נאך מיר דינען.

2. **כסף משנה – "אילך ואזבח" vs "אזבח":** "אזבח" מיינט ער שטייט שוין לעבן דער עבודה זרה און זאגט "איך גיי יעצט שעכטן". "אילך ואזבח" מיינט ער דארף נאך גיין – ס'איז נאך מחוסר מעשה. דער חידוש: אפילו ווען ס'איז נאך מחוסר מעשה (ער דארף נאך גיין ארום די עק) הייסט עס שוין מסית.

3. **לשון הפסוק:** "אילך ואעבדהו" און "נלך ונעבדה" זענען לשונות פון פסוקים. די משנה ברענגט די זעלבע לשונות.

4. **קיין חילוק אין פארמולירונג:** ס'איז נישט קיין חילוק צו ער זאגט "לאמיר עס טון צוזאמען", צו "דו טו עס", צו "איך גיי עס טון" – אלע פארמען זענען הסתה (תוספות יום טוב און מראה).

5. **די עבודות וואס ווערן אויפגערעכנט:** אזבח (שעכטן/קרבת), אקטר, אנסך, אשתחווה – דאס זענען עיקר דיני עבודה זרה, און מ'דארף זאגן א ספעציפישע עבודה "שדרכה לעבדה בכך" – ווי דער רמב"ם האט געלערנט אין פריערדיגע פרקים.

הלכה ג – עדות און סקילה ביי מסית / אין התראה למסית

דברי הרמב"ם: די צוויי מענטשן וואס דער מסית האט זיי מסית געווען ווערן זיינע עדים. זיי ברענגען אים צו בית דין, מעדין עליו שזה אמרו להם, און מ'גיס אים סקילה.

פשט: די צוויי מענטשן וואס האבן געהערט די הסתה דינען אלס עדים, ברענגען אים צו בית דין, און ער באקומט סקילה.

חידושים און הסברות:

1. **נישט קיין בעל דבר:** לכאורה דארף מען פרעגן – זענען נישט די עדים אויך בעלי דבר (נוגעים), ווייל זיי זענען די וואס ער האט מסית געווען? דאס איז פשוט – זיי זענען נישט בעלי דבר.

2. **אין התראה למסית:** דער עיקר חידוש איז אז א מסית דארף נישט קיין התראה, בניגוד צו כל התורה כולה וואו אפילו ביי דיני נפשות דארף מען

וואס איז געווען), נישט אז ער מסית יעצט אקטיוו. דעריבער, אויב ער שטאפט נאך דעם, קען מען אים גארנישט טון, ווייל ער האט נישט מסית געווען פאר די עדים. (דאס איז "א דוחק אביסל".)

5. **"אם אמר כך היא" – עומד במרדו:** נאר אויב ער זאגט יא, אזוי איז עס, דעמאלטס שטייען אויף די צוויי עדים און ברענגען אים צו בית דין, וסוקלין אותו.

6. **חילוק צווישן מסית ליחיד און מסית לשנים:** ביי צוויי מענטשן דארף נישט זיין קיין התראה בכלל. ביי איין מענטש גיט מען אים אבער א קליינע טשענס ארויסצוקריכן – עפעס א שטיקל לימוד זכות. ווען ער זעט צוויי מענטשן, וועט ער נישט אמת'דיג תשובה טון – ער טראכט נאר "זיי ווילן מיר כאפן". אבער ווען ס'איז איין מענטש און ער ווערט שטיל, איז דאס genuine.

הלכה ה (צ"ט) – דינים פון דער מוסת (דער וואס מ'האט מסית געווען)
דברי הרמב"ם: דער מוסת דארף אליין זיין דער ערשטער וואס הרג'עט דעם מסית, שנאמר "ידך תהיה בו בראשונה להמיתו". אסור למוסת לאהוב את המוסת, שנאמר "לא תאבה לו". לפי שנאמר "עזוב תעזוב עמו" – יכול אף לזה? תלמוד לומר "ולא תשמע אליו". לפי שנאמר "לא תעמוד על דם רעך" – יכול אף על דם של זה? תלמוד לומר "ולא תחוס עינך". אסור למוסת ללמד עליו זכות, שנאמר "ולא תחמול".

פשוט: די תורה האט ארויסגעגעבן מערערע לאווין ספעציעל אויף דעם מוסת – ער טאר דעם מסית נישט ליב האבן, נישט הערן צו אים, נישט רחמנות האבן, נישט מלמד זכות זיין, און ער דארף זיין דער ערשטער וואס הרג'עט אים.

חידושים און הסברות:

1. **צי די לאווין זענען נאר אויף דעם מוסת אדער אויף כלל ישראל:** דער רמב"ם ברענגט נישט דא דעם לשון פון דער ספרי וואס זאגט "לפי שנאמר ואהבת לרעך כמוך, יכול תאהוב לזה? תלמוד לומר לא תאבה לו". די **מנחת חינוך** מאכט א משמעות אין רמב"ם אז דער לאו פון נישט ליב האבן דעם מסית איז נאר אויף דעם מוסת אליין, נישט אויף כלל ישראל. דאס מיינט אז אפילו אזא איד (א מסית) איז נאך אלץ דא א מצוה פון "ואהבת לרעך כמוך" פאר אנדערע אידן. אבער דער מגיד שיעור איז נישט מסכים מיט דעם חידוש, און האלט אז אלע הלכות דא זענען נאר אויף דעם מוסת, פונקט ווי די מצוה צו הרג'ענען דעם מסית איז ספעציעל אויף דעם מוסת. סברא: דער מוסת ווייסט די אמת – ער ווייסט אז יענער איז א מסית – אבער אנדערע מענטשן ווייסן נאך נישט, ממילא קענען זיי נישט האבן דעם לאו.

2. **"ולא תשמע אליו" – וואס מיינט עס?** פשוט מיינט עס נישט הערן צו עבודה זרה, אבער דאס איז דאך שוין פשוט פון דעם איסור עבודה זרה אליין. דער רמב"ם דרשנ'ט עס אז עס מיינט נישט הערן צו אים אפילו ווען ער בעט א טובה אדער רחמנות – "משום סין" (ווען ער בעט הילף).

3. **"ולא תחוס עינך" – קעגן "לא תעמוד על דם רעך":** נארמאלערווייז איז דא א דין פון "לא תעמוד על דם רעך" – מ'טאר נישט שטיין ביים בלוט פון א אנדערן איד. מ'וואלט געמיינט אז אויך ביי א מסית דארף מען אים ראטעווען. קומט די תורה און זאגט "ולא תחוס עינך" – דא דארף מען יא האבן אביסל אכזריות.

4. **"אסור ללמד עליו זכות" – ווען גילט עס?** א וויכטיגער חילוק: דער איסור פון מלמד זכות זיין גילט נאר **נאכדעם** וואס מ'האט שוין גומר געווען דינו אז ער איז א מסית. אבער בשעת די חקירות ודרישות – ווען בית דין מאכט זייער "due diligence" צו מאכן זיכער אז ער איז טאקע א מסית – דארף מען יא דורכגיין דעם נארמאלן פראצעס, און אויב איינער האט א זכות דארף ער עס זאגן. דאס איז נישט "מלמד זכות" – דאס איז דער בעסיק דזשאב פון בית דין.

התראה. די צוויי עדים האבן אים נישט געווארנט, און זיי קענען אים גלייך ברענגען צו בית דין אן התראה.

3. **טעם פאר אין התראה (רמב"ם אין פירוש המשניות):** ביי א מסית וואלט התראה גארנישט געטון – נישט ווייל ער וויל נישט, נאר ווייל ער האט מורא פון די צוויי עדים. ער וועט נישט אמת'דיג תשובה טון, ער וועט נאר אויפהערן ווייל ער האט מורא. ביי אנדערע עבירות איז דער טעם פון התראה אז אפשר האט ער נישט געכאפט אדער ער איז נישט ממש א מזיד.

4. **דריי זאכן אן התראה:** מסית, עדים זומיין, און נאך איינס – ביי אלע דריי שטייט "אין התראה". ביי עדים זומיין ווייסן זיי אויך זייער גוט וואס זיי טוען, ממילא העלפט נישט קיין התראה.

[דיגרעסיע: עדים זומינים וואס האבן געהרגעט] דער מהרי"א זאגט א חידוש: עדים זומינים וואס האבן געפירט צו א הריגה – מיט דין עדים זומינים קומט זיי נישט קיין מיתה (ווייל "הרוגי אין נהרגין" – ווען דער נידון איז שוין געהרגעט געווארן, באקומען די עדים זומינים נישט מיתה). אבער די עדים אליין זענען דאך די וואס האבן געהרגעט דעם מענטש (דורך זייער עדות), און זיי זענען הורג נפש אן התראה (מ'האט זיי נישט מתרה געווען אויף הריגה). אויף דעם איז דא א דין פון "מכניס ראשו לכיפה" – א מין דין מיתה פאר א רוצח וואס מ'קען נישט פארמעל הרג'ענען.

הלכה ז – דין מסית ליחיד / הטמנה

דברי הרמב"ם: ווען א מסית זאגט פאר איין מענטש, האט ער נישט קיין צוויי עדים. אבער ס'איז א מצוה צו טרייען אים צו כאפן. דער יחיד זאל זאגן "איך האב נאך חברים מרוצים במקח" כדי ער זאל עס איבערזאגן בפני שנים. המוסת מביא שנים ומעמידים במקום אפל – דער מוסת ברענגט צוויי מענטשן, שטעלט זיי אין א טונקעלן פלאץ, אז זיי זאלן קענען זען און הערן דעם מסית, אבער ער זאל זיי נישט זען. דער מוסת זאגט צום מסית: "אמור לנו מה שאמרת לי ביחוד".

פשוט: ביי מסית זוכט מען אקטיוו צו כאפן דעם פארברעכער, אנדערש פון אלע אנדערע עבירות וואו מ'זוכט דוקא ווייניגער (לימוד זכות, טשענס פאר תשובה). מ'מאכט א סיטואציע וואו דער מסית איז אין ליכט (ספאטלייט) און די עדים זענען אין טונקל, כדי ער זאל זיך נישט צוריקהאלטן פון זאגן זיין הסתה.

חידושים און הסברות:

1. **פארקערטער פרינציפ פון כל התורה – "מהמינים לו":** ביי אלע אנדערע חייבי מיתות זוכט מען נישט צו כאפן דעם מענטש – פארקערט, מ'זוכט לימוד זכות. אויב אן עד אחד זעט איינעם מחלל שבת, איז נישט דא קיין ענין ער זאל שנעל ברענגען נאך איינעם צו זען. מ'גיט אים א טשענס תשובה צו טון. אבער מסית איז אנדערש – מ'גיט מיט כל חומר הדין. דאס קומט פון דעם דין "לא תחמול ולא תכסה" – מ'טאר נישט האבן רחמנות אויף א מסית. דעריבער זוכט מען אים דוקא יא צו כאפן, אפילו דורך ערמומית. **בכל חייבי מיתות שבתורה אין מהמינים עליהם** – נאר ביי מסית איז דא דער דין מיוחד פון החמנה.

2. **שטיקל התראה:** ווען דער מוסת זאגט צום מסית "זאג מיר וואס דו האסט מיר געזאגט ביחוד", און דער מסית ענטפערט, איז דאס א מין שטיקל התראה – נישט ממש א פארמעלע התראה, אבער עפעס א געלעגנהייט צו זיך צוריקציען.

3. **"היאך נניח את אלקינו שבשמים" – דער מוסת'ס ענטפער:** דער מוסת זאגט צום מסית: "וויאזוי זאלן מיר איבערלאזן אונזער הייליגן באשעפער, דעם מקור מים חיים, און גיין דינען עצים ואבנים?" דאס גיט דעם מסית א טשענס צוריקצוציען.

4. **"אם חוזר בו או ששתק – פטור":** אויב דער מסית ציט צוריק אדער שווייגט, איז ער פטור. ר' ראבינאוויטש'ס פשוט: ווען דער מסית זאגט איבער וואס ער האט געזאגט, זאגט ער עס בתור "מעשה שהיה" (ער דערציילט נאר

לויט הלכה (לטמא את הטמא ולטהר את הטהור) — איז ער חייב מיתה בחנק.

חידושים און הסברות:

1. די עבירה איז אין דעם "בשם" נישט אין דעם אינהאלט: דער נביא בשם עבודה זרה האט נישט קיין דין מדיח (ער מסית נישט מענטשן צו עבודה זרה דורך דעם אינהאלט), נאר ער האט א באזונדערן דין פון מתנבא בשם עבודה זרה. די עבירה ליגט אין דעם אז ער רעדט בשם עבודה זרה, נישט אין וואס ער זאגט. דערפאר אפילו ער זאגט "היט שבת" בשם דעם כוכב, איז ער חייב מיתה.

2. חילוק צווישן נביא שקר און נביא בשם עבודה זרה: דאס זענען צוויי באזונדערע דינים מיט צוויי באזונדערע פסוקים. **נביא שקר** = זאגט בשם ה' עפעס וואס ה' האט אים נישט געזאגט ("אשר יזיד לדבר דבר בשמי את אשר לא צויתיו"). **נביא בשם עבודה זרה** = זאגט נבואה בשם עבודה זרה ("אשר ידבר בשם אלהים אחרים"). ביידע זענען חייב חנק, אבער פון פארשידענע מקורות. דער נביא בשם עבודה זרה איז אויך א נביא שקר (ווייל עבודה זרה האט אים נישט באמת געזאגט), אבער ער האט אן עקסטרע דין.

3. **שאלה צי עבודה זרה קען באמת רעדן:** עס ווערט אויפגעווארפן א שאלה — פון וואנעט ווייסט מען אז עבודה זרה האט אים נישט באמת געזאגט? א כח קען דאך רעדן מיט א מענטש. דאס ווערט געלאזט אלס אן אפענע חקירה.

4. **דער לאו פון נביא בשם עבודה זרה:** דער רמב"ם זאגט "אזהרתו של זה מכלל שנאמר ובשם אלהים אחרים לא תזכירו". דאס מיינט נישט סתם דערמאנען דעם נאמען פון עבודה זרה, נאר ספעציפיש זאגן נבואה בשם עבודה זרה.

הלכה ח — מ'טעסט נישט א נביא בשם עבודה זרה

דברי הרמב"ם: "ואסור להרהר אחר דין התשובה ממתנבא בשם עבודה זרה... ואין שואלין ממנו אות ומופת... ואם עשה מעשה אין משגיחין עליו ואין מהרהרין בו. וכל המחשב באותותיו שמא אמת הם... שנאמר לא תשמע אל דברי הנביא ההוא."

פשט: מ'דארף נישט טעסטן א נביא בשם עבודה זרה מיט אות ומופת — מ'ווייסט גלייך אז ער איז פאלש. אפילו אויב ער מאכט א מופת, מ'איגנארירט עס. יעדער וואס טראכט "אפשר זענען זיינע אותות אמת" איז עובר.

חידושים און הסברות:

1. **וואס מיינט "שמא אמת הם":** דעם אות האט מען דאך געזען מיט די אויגן, אין וואס איז דער ספק? "אמת" מיינט נישט אז דער אות איז פאסירט (דאס האט מען געזען), נאר אז ס'איז אן אמת'דיגער אות — ד.ה. אז ס'איז נישט געווען א טריק אדער כישוף, נאר א ריכטיגער באווייז אז זיין נבואה איז אמת. אויף דעם זאגט דער רמב"ם אז מ'טאר נישט אזוי טראכטן, ווייל מיר גלייבן אין תורה, און א מופת פון א נביא בשם עבודה זרה איז בלויז כישוף/מכשף.

הלכה ט — נביא שקר (מתנבא בשם ה' שקר)

דברי הרמב"ם: "וכן נביא השקר... אף על פי שנתנבא בשם ה' ולא הוסיף ולא גרע... אחד המתנבא מה שלא שמע במראה הנבואה, או מי ששמע דברי נביא חבירו ואמר דבר זה לא נאמר לי נבואה אלא לפלוני נאמר לו ואני מתנבא בו... מיתתו בחנק."

פשט: א נביא שקר וואס זאגט בשם ה' עפעס וואס ה' האט אים נישט געזאגט — אפילו ער האט נישט מוסיף אדער גרע פון תורה, אפילו ער זאגט גוטע ריכטיגע זאכן — איז חייב חנק. דאס כולל: (א) איינער וואס זאגט

5. **וואס מיינט "מלמד זכות" פראקטיש?** נישט צו זוכן "קרעאטיווע" וועגן אים פטור צו מאכן — ווי צ.ב.ש. ער האט געהאט א שווערע קינדהייט, אדער אפשר האט ער נישט פונקטליך אזוי געזאגט. נארמאלערווייז ביי דיני נפשות זוכט מען אלע מיני וועגן מלמד זכות צו זיין — ביי מסית זאגט די תורה מ'זאל דאס נישט טון. א מעשה ווערט געברענגט ווי א רב האט געטרייט א עד פסל'ען ווייל ער האט א סמארטפאון — אזעלכע "קרעאטיווע" זכותים מיינט מען דא.

6. **פארוואס האט די תורה אזויפיל לאוין אויף דעם?** ווייל מסית איז אזוי חמור ווי עבודה זרה, האט די תורה געוואלט מאכן א שטארקן חיזוק אז מ'זאל נישט מאכן צופיל קולות. זעקס לאוין זענען צוגערודערט צו דער מעשה כדי מ'זאל נישט קומען צו קיין שום רחמנות.

אזהרה להדיוט המסית

פשט: וואו שטייט די לאו (אזהרה) פאר א הדיוט וואס איז מסית? ביי מדיח האט מען שוין געלערנט "לא תשמע אליו על פי חרב", ביי נביא — בעל אוב. ביי הדיוט מסית שטייט "לא יוסיפו לעשות" — אז ווען אלע האבן געוואוסט אז יענער הרג'עט אים, זעט מען אז מ'טוט דאס נישט.

הלכה ו — מסית שאמר "עבדוני"

דברי הרמב"ם: **מסית שהרים לעצמו ואמר להם "עבדוני" — אם עבדוהו אינו נסקל. אפילו קיבלו ממנו ואמרו "הן" — אינו נסקל. אבל המסית לעבוד איש אחר, אע"פ שלא עבדוהו עבודה זרה, אם קיבלו ממנו ואמרו "הן נלך ונעבוד", אע"פ שעדיין לא עבדו — שניהם נסקלין, המסית והמוסת.**

פשט: ווען איינער זאגט "דינט מיך", קומט אים נישט סקילה אפילו אויב מ'האט אים מקבל געווען. אבער ווען ער איז מסית צו דינען עמיצן אנדערש, קומט ביידע סקילה אפילו אויב זיי האבן נאך נישט געדינט.

חידושים און הסברות:

1. **פארוואס קומט אים נישט סקילה ווען ער זאגט "עבדוני"?** דער רמב"ם טעם: "אין אדם מקנה עצמו" — יעדער מענטש ווייסט אז א מענטש איז נישט ערנסט ווען ער זאגט "דינט מיך". קיינער נעמט עס נישט ערנסט. א מענטש וויל מ'זאל אים דינען, אבער דאס איז נישט עבודה זרה ביז מ'דינט אים ממש מיט א קבלה באלוה אדער איינע פון ד' עבודות.

2. **א פראקטישער נפקא מינה:** לכאורה גייט ארויס פון דעם אז א "קליינער אומגעלונגענער רביל'ע" וואס בעט דער עולם זאל אים משוגע'נערהייט דינען, קומט אים גארנישט — ווייל קיינער נעמט עס נישט ערנסט. עס ווערט פארגליכן צו דעם דין אין חושן משפט ביי א גנב.

3. **גרויסער חידוש — דער מוסת איז אויך חייב סקילה:** ווען איינער איז מסית צו דינען א דריטן, און דער מוסת האט מקבל געווען און געזאגט "הן נלך ונעבוד" — אפילו ער האט נאך נישט געדינט עבודה זרה — קומט אים שוין סקילה פאר'ן עצם קבלה. שנאמר "לא תאבה לו ולא תשמע אליו". דאס הייסט אז דער בלויזער הסכמה צו גיין דינען עבודה זרה איז שוין חייב מיתה — אפילו אן א מעשה פון עבודה זרה.

הלכה ז — נביא המתנבא בשם עבודה זרה

דברי הרמב"ם: "נביא המתנבא בשם עבודה זרה, כיצד? זה האומר אמר לי עבודה זרה פלונית או כוכב פלוני שצוה לעשות כך וכך או שלא לעשות כך וכך... אפילו כיוון את ההלכה לטמא את הטמא ולטהר את הטהור... מיתתו בחנק."

פשט: א נביא וואס זאגט אז א עבודה זרה אדער א כוכב האט אים געזאגט צו טון אזוי אדער אזוי — אפילו אויב דער אינהאלט פון זיין נבואה איז ריכטיג

עפעס וואס ער האט קיינמאל נישט געזען אין נבואה; (ב) איינער וואס הערט פון א חבר נביא אמת און זאגט עס אלס זיין אייגענע נבואה.

חידושים און הסברות:

1. צוויי מיני נביא שקר: (א) נביא שקר וואס איז מוסיף אדער גורע פון תורה — דא ווייסט מען אז ער איז שקר ווייל מיר ווייסן אז תורה משתנה זיך נישט; די עבירה ליגט אין דעם אינהאלט פון וואס ער זאגט. (ב) נביא שקר וואס זאגט גוטע ריכטיגע זאכן אבער קלעימט אז ה' האט אים געזאגט ווען ה' האט נישט — דא ליגט די עבירה אין דעם שקר אז ער קלעימט נבואה, נישט אין דעם אינהאלט. ביידע זענען חייב חנק.

2. "אשר יזיד" — דער תנאי פון מזיד: דער פסוק זאגט "אשר יזיד לדבר דבר בשמי" — "יזיד" גייט אויף "לדבר בשמי", ד.ה. ער מוז מיט כוונה זאגן שקר בשם ה'. ביי נביא בשם עבודה זרה איז אייביג "יזיד" (ס'איז אלעמאל מזיד). אבער ביי נביא שקר בשם ה' — וואס אויב ער האט זיך געדאכט אז ער זעט א נבואה (שוגג)? דאס ווערט געלאזט אלס א שאלה.

3. "שמע דברי נביא חבריו" — אפילו פון חומש: אפילו איינער וואס קוקט אין חומש און זאגט וואס ס'שטייט דארט אלס זיין אייגענע נבואה — איז אויך אין דער קאטעגאריע פון "מתנבא מה ששמע מחבריו", כל זמן ער זאגט עס בתור נבואה.

פארוואס שטייט נביא שקר אין הלכות עבודה זרה (מסית ומדיח) און נישט אין הלכות יסודי התורה

חידושים און הסברות:

1. הויפט חידוש — נביא שקר איז א סניף פון מדיח: פארוואס האט דער רמב"ם אריינגעלייגט די הלכות פון נביא שקר אין הלכות עבודה זרה (נאך מסית ומדיח) און נישט אין הלכות יסודי התורה וואו ער רעדט פון נבואה? נביא שקר איז נישט א דין פון "ארויסזאגן שלעכטע ווערטער" (ווי מגדף), נאר א דין פון שלעכטע השפעה אויף כלל ישראל — ער איז אן אדם חשוב וואס קען מדיח זיין מענטשן. דערפאר געהערט ער אין די קאטעגאריע פון מסית ומדיח. אפילו ווען ער זאגט גוטע זאכן, איז ער חייב — ווייל די עבירה איז נישט אין דעם אינהאלט נאר אין דער פאטענציעלע השפעה.

2. דער תנאי פון "הולך בדרכי הנבואה": דער רמב"ם זאגט "כל המונע עצמו מהריגת נביא השקר מפני מעלתו שהרי הוא הולך בדרכי הנבואה" — דאס ווייזט אז מ'רעדט פון אן אדם במעלה. וואס אויב א סתם'דיגער מענטש (א "פלאמבער") זאגט אינמיטן ארבעט "איך האב א נבואה"? אויף אזא איינעם איז נישט דא קיין נפקא מינה — ער איז א משוגענער, זיין ווארט איז גארנישט ווערד. דער דין פון נביא שקר אפליקירט נאר ווען דער מענטש איז הולך בדרכי הנבואה — ווייל נאר דעמאלט האט ער א שלעכטע השפעה. דאס שטיצט דעם חידוש אז ס'איז א דין פון מדיח-ענליכע השפעה, נישט סתם ארויסזאגן שלעכטע ווערטער.

3. "לא תגור ממנו" — דער לאו פון נישט הרגענען א נביא שקר: מ'טאר נישט רחמנות האבן אויף א נביא שקר צוליב זיין מעלה. דער לאו איז נייטיג דווקא ווייל ער איז אן אדם במעלה — ער גייט בדרכי הנבואה, ער איז אן עובד ה', מענטשן קענען טראכטן "אפשר איז ער דאך גערעכט". אויף דעם זאגט דער פסוק "לא תגור ממנו" — האב נישט מורא פון זיין חשיבות. איינער וואס האלט זיך צוריק פון ללמד חובה אויף א נביא שקר מחמת מורא, איז עובר אויף "לא תגור ממנו".

4. נביא שקר ווערט נאר געזען אין בית דין של שבועים ואחד (סנהדרין גדולה): דאס ווייזט אז נביא שקר איז א ציבור'ישע נושא — ווער איז דער ריכטיגער מנהיג, ווער רעדט בשם השם. ס'איז נישט א פריוואטע עבירה פון א יחיד וואס האט געזאגט פאלישע ווערטער. אלס א "פראפאזישן" ווערט פארגעשלאגן אז אויב איינער זאגט נבואה נאר פאר איין מענטש, איז אפשר נישטא קיין דין נביא שקר — ס'דארף זיין א ציבור'ישע דימענסיע, מענטשן הערן אים.

הלכה י — נשבע / נדר בשם עבודה זרה

דברי הרמב"ם: איינער וואס מאכט א נדר אדער שבועה בשם עבודה זרה — לוקה, שנאמר "ושם אלהים אחרים לא תזכירו".

פשט: איינער וואס מאכט א נדר אדער שבועה בשם עבודה זרה באקומט מלקות.

חידושים און הסברות:

1. דער זעלבער פסוק — מערערע שיכטן: דער פסוק "ושם אלהים אחרים לא תזכירו" (שמות כ"ג) דינט אלס מקור פאר מערערע איסורים: (1) מתנבא בשם עבודה זרה, (2) שבועה/נדר בשם עבודה זרה, (3) סתם דערמאנען שם עבודה זרה. דאס איז א ביישפיל פון "מער ווי איין מינינג פון דעם זעלבן פסוק".

2. פארוואס איז שבועה בשם עבודה זרה ערגער ווי סתם דערמאנען? ווייל א שבועה איז אן ענין פון כבוד — ווען א מענטש וויל באווייזן אז ער מיינט אמת, שווערט ער ביי דער חשוב'סטע זאך. אז ער שווערט בשם עבודה זרה, ווייזט ער אז עבודה זרה איז ביי אים "די אמת'דיגסטע זאך" — דאס איז א חמורה'רע מדרגה פון "לא תזכירו".

3. חידוש: אפילו ווען ער שווערט פאר א גוי — ד.ה. ער מיינט צו באווייזן פאר'ן גוי אז ער מיינט אמת דורך שווערן בשם עבודה זרה — איז אויך א גרויסע עבירה.

הלכה יא — שבועה לגוי ביראתו

דברי הרמב"ם: אויב א איד זאגט פאר א גוי "שווער מיר בשם דין עבודה זרה" — איז אסור, אבער מ'באקומט נישט מלקות.

פשט: מ'טאר נישט גורם זיין אז א גוי זאל שווערן בשם עבודה זרה, אבער מ'באקומט נישט מלקות דערפאר.

חידושים און הסברות:

1. לפני עור אדער באזונדערער איסור? איז דאס א לפני עור פאר'ן גוי (ווייל מ'איז אים גורם צו דערמאנען שם עבודה זרה), אדער איז דאס אן איסור אויף דעם איד אליין? עס ווערט פארגליכן צו דעם דין פון פארקויפן בהמות לפני אידים — ווייל דער גוי גייט מאכן אן עבירה דורך דיר.

2. דער רמב"ם זאגט בפירוש: "אסור לגרום לאחרים שידרו ויקיימו בשם עבודה זרה" — סיי א גוי סיי א איד, נישט קיין חילוק. אבער לוקה איז נאר דער וואס אליין נודר/נשבע/מקיים בשמה — נישט דער וואס איז גורם.

הלכה יב — סתם דערמאנען שם עבודה זרה

דברי הרמב"ם: אפילו להזכיר שם עבודה זרה שלא דרך שבועה — אסור. למשל, "שמור לי בצד עבודה זרה פלונית" — מאכן א סימן דורך אן עבודה זרה.

פשט: סתם זאגן דעם נאמען פון עבודה זרה איז אויך אסור, אפילו אן א שבועה.

חידושים און הסברות:

1. לא שאין בו מעשה? דאס איז א "קלענערע לעוועל" פון "לא תזכירו" — דער עיקר איסור מיט מלקות איז שבועה/נדר (וואס איז א מעשה), און סתם דערמאנען איז אויך אסור אבער אויף א נידריגערע מדרגה.

2. פארוואס דערמאנט די תורה אליין נעמען פון עבודה זרה? דער רמב"ם זאגט: "כל עבודה זרה הכתובה בתורה הקדושה מותר להזכיר את שמה, כגון פעור ובעל ונבו וגד וכיוצא בהן".

- קשיא: אויב ס'איז אסור צו דערמאנען שם עבודה זרה, וויאזוי דערמאנט די תורה אליין "בעל פעור", "פעור", "בעל צפון", "גד", "נבו"? (פסוקים:

אדיוטות" (נעמען וואס זענען שוין באקאנט פון תורה).

[דיגרעסיע: דער ריב'ש'ס שיטה] דער ריב'ש' האט געזאגט מ'זאל נישט זאגן נעמען פון מלאכים קדושים — ווייל "קריאה בשם" ברענגט א השראה פון דארטן. ביי עבודה זרה איז אויך דא אזא ענין — אבער אויב מ'נוצט עס צו ברענגען וואס שטייט אין תורה, איז שוין אנדערש.

כללי'דיגער חידוש: דער פסוק "ושם אלהים אחרים לא תזכירו" — מערערע שיכטן

דער איין פסוק נעמט אריין:

1. מתנבא בשם עבודה זרה

2. שבועה/נדר בשם עבודה זרה (לוקה)

3. סתם דערמאנען שם עבודה זרה (אסור)

4. גורם זיין אנדערע זאלן שווערן/נודר זיין בשם עבודה זרה (אסור, אבער נישט לוקה)

דאס אלעס זענען גדרים פאר עבודה זרה — נישט די עבודה זרה אליין, נאר באשיצונגען ארום דעם.

"כרע בל קרס נבו" — ישעיה; "העורכים לגד שולחן" — ישעיה; "לפני בעל צפון תחנו" — שמות).

- **ערשטער תירוץ (פשוט):** אויב די תורה אליין זאגט עס, מעגסטו אויך — מ'דארף נישט זיין פרומער ווי די תורה.

- **צווייטער תירוץ:** מ'דערמאנט עס ווייל מ'דארף עס דערמאנען — ס'שטייט אין תורה, ס'איז א לימוד'ישער צוועק.

- **דריטער תירוץ (סברא):** געווענליך האבן עבודה זרה'ס נעמען אין זיך א חשיבות — דער נאמען אליין ברענגט ארויס כבוד פאר'ן עבודה זרה. אבער די נעמען וואס די תורה נוצט האבן שוין א **לשון גנאי** — די תורה האט אוועקגענומען די חשיבות פון דעם נאמען. (דער תירוץ ווערט געלאזט מיט א ספק — "סאמטינג איז פאני.")

- **ראיה אז תנ"ך טוישט יא נעמען לגנאי:** "איש בושתי" אין דברי הימים — באמת האט ער געהייסן "איש בעל", אבער דער תנ"ך האט געטוישט דעם נאמען צו "בושתי" כדי נישט צו דערמאנען "בעל". אבער אין אנדערע פלעצער זאגט דער תנ"ך יא "בעל פעור" — דאס ווייזט אז ס'איז נישט אלעמאל קאנסיסטענט.

- **קשיא אויף די משנה:** ס'שטייט אין משנה "אלו הן הגולין" — וויאזוי מעג מען זאגן נעמען פון עבודה זרה אין משנה? תירוץ: דאס זענען "שמות

תמלול מלא

פרק ה' הלכות עבודה זרה — דין המסית

הלכה א: המסית אחד מישראל

Speaker 1:

לערנען פרק ה' אין הלכות עבודה זרה, ספר המדע. מיר האבן געלערנט די פאריגע הלכה געווען מדיח. מדיח מיינט ווען מ'איז... דער רמב"ם צוטיילט זיי אזוי, מסית איז מדיח. מסית מיינט ווען מ'איז מסית א יחיד, מדיח מיינט ווען מ'איז מדיח א שטאט, עיר הנדחת. איין מענטש ווערט מסית, ווערט אנגערייזט, א שטאט ווערט נדחת, איז אינטערעסאנט. ס'איז לכאורה אלעס לשונות פון פסוקים. ביי עיר הנדחת שטייט "כי ידחו", און ביי מסית שטייט "כי יסיתך", דאס שטייט ביי א יחיד.

יעצט גייען מיר לערנען פרק ה', און מיר לערנען מער די דין מסית, ווען איינער איז מסית א יחיד מישראל. זאגט דער רמב"ם אזוי: **"המסית אחד מישראל"**, איינער וואס רייזט אן, ער רעדט צו א איד צו דינען עבודה זרה, **"בין איש בין אשה"**, סיי ער רייזט אן א מאן אדער א פרוי, **"הרי זה נסקל"**, ער איז חייב סקילה. און דער חידוש איז, **"אף על פי שלא עבד המוסת ולא המסית עבד"**. זייער אן אינטערעסאנטע הלכה.

אונז ווייסן שוין דאס, אז מסית ומדיח איז חייב אפילו אויב ער אליין האט נישט געדינט עבודה זרה, ווייל אויב ער אליין וואלט געדינט עבודה זרה וואלט ער געווען חייב סקילה אויף'ן דינען. נאר דא איז ער חייב אויף'ן מאכן יענעם דינען. הגם געווענליך איז "אין שליה לדבר עבירה", מ'קען נישט זאגן ווייל יענער האט מיך אויפגערייזט, אבער ביי עבודה זרה ארבעט עס יא. ס'קען זיין אזוי ווי דו זאגסט, ווייל עבודה זרה בכלל, אלע עבודה זרה קומט פון ראנג מענטשן וואס מאכן פשוט'ע מענטשן טראכטן ראנג מחשבות.

זאגט אבער דא דער חידוש, אז אפילו ווען דער מענטש וועם ער האט מסית געווען האט נישט געדינט עבודה זרה, ס'האט זיך נישט געלונגען די הסתה, אבער ער האט געטרייט, **"אף על פי שלא עבד המוסת ולא המסית עבד עבודה זרה, אלא בניסיון הראוי לעבוד"**, נאר ווייל ער האט אים אנגעוויזן, דאס איז דער לשון הרע", ווייל פאר'ן מסית זיין צו דינען עבודה זרה באקומט ער שוין די עונש. דאס איז דער מורה הוראה, דער מורה הוראה פון עבודה זרה. ער האט אים אויסגעלערנט, ער האט אים געוויזן דעם וועג. דער מורה דרך געווען פון עבודה זרה.

איז דער רמב"ם ממשיך ווייטער: **"בין שהיה המסית הדיוט, בין שהיה נביא"**, סיי דער מסית איז געווען א הדיוט, סיי ער איז געווען א נביא, לכאורה מיינט עס צו זאגן אז ער האט געזאגט יענעם אז איך זאג דיר בתור נביא אז דאס איז די דין פון עבודה זרה. שפעטער גייט דער רמב"ם אביסל מער רעדן וועגן די דין פון א נביא.

"בין שהיה המוסת יחיד, איש או אשה, או יחידים", סיי איינער איז מסית א יחיד, איש או אשה, אדער מער ווי איין מענטש, אסאך יחידים, אבער ביז א גאנצע שטאט, דעמאלטס ווערט עס שוין עיר הנדחת. **"מיתתו בסקילה"**.

דיסקוסיע: מסית שהדיח רוב העיר

Speaker 1:

איז דא נאך א זאך וואס מיר האבן געזען אנדערש ווי פריער. מדיח איז צוויי, מסית איז איין מענטש.

Speaker 2:

אה, א גוט. ווארט, זאגט דער רמב"ם, **"המסית אחד מישראל"**...

Speaker 1:

דעמאלטס האט ער שוין א דין מדיח, **"ואינו נקרא מסית"**, און דעמאלטס דארף מען קוקן אין פריערדיגע פרק די דין פון א מדיח.

Speaker 2:

יא, אבער איך מיין אז דאס איז וואס איז אויב איין מענטש איז מדיח א גאנצע שטאט, און די שטאט האט זיך די דיני עיר הנדחת, לכאורה האט ער יא א דין מסית, נישט א מדיח. לכאורה יא. איך וויל נאר זאגן, דאס אז עס דארף זיין צוויי איז אפשר נאר א דין אויף די שטאט. דארף מען וויסן.

Speaker 1:

יא, איך מיין אז דער מדיח אליינס איז אפשר יא נסקל אפילו אזוי. איך ווייס נישט. על כל פנים, דער דין מדיח איז ער חייב אלס מסית.

הלכה ב: נביא שהדיח

Speaker 1:

זאגט דער רמב"ם ווייטער, ער גייט דא ווייטער זאגן אויף דעם וואס איך האב געזאגט נביא. **"היה זה שהדיח רוב העיר נביא"**, צוריק צו מדיח,

Speaker 1:

נביא שקר איז חייב חנק, אזוי געדענק איך. יא, רייט, נביא שקר בחנק. יא, נביא שקר, די דין פון נביא שקר איז חנק. האט ער דאך א דין. ער באקומט נישט חנק, נאר ער באקומט סקילה ווייל ער האט א דין פון א מדיח. אזוי זאגט די רמב"ם ווייטער.

Speaker 2:

וויאזוי, וואס טייטש נביא וואס איז א מדיח?

Speaker 1:

ס'קען זיין אז ער איז מתנבא בשם עבודה זרה, און ער זאגט "אמר לי עבודה זרה", עבודה זרה האט מיר געזאגט די זאך.

אזוי ווי אונז האבן געלערנט פריער אין דעם ערשטן פרק נוכח עבודה זרה, דאס איז געווען די צווייטע סטעיזש, אז די כוחות פון די נביאי השקר וואס האבן געבען אפגעפירט א גאנצע דור אינאיינעם נאך עבודה זרה, די גאנצע וועלט איז געווען אינאיינעם נאך עבודה זרה, יא? אפשר דער מכול איז געווען א דין עיר הנדחת אויף די גאנצע וועלט.

אקעי, אויב ער זאגט אים "אמר לי הקדוש ברוך הוא עבדו עבודה זרה", אדער אז ער איז "נביא שנתנבא לשקר בשם הקדוש ברוך הוא, הרי זה נביא שהדיח", ער באקומט א דין נביא שהדיח, און אויב ער האט הדיח אנדערע, אויב רוב עיר איז געווארן נידח נאך אים, באקומען די מענטשן נישט קיין דין עיר הנדחת ווייל עס איז נישט געווען קיין "שנים המדיחים", אבער ער אליין באקומט א דין מדיח און ער איז נסקל.

דיסקוסיע: דין מסית אויף איין מדיח

Speaker 2:

און מען שטעלט זיך, אויב ער וואלט נישט געווען בשם עבודה זרה, ער וואלט נאר געווען איין מדיח, וואלט ער נישט באקומען קיין דין, וואלט מען אים נישט געהרגעט, אפשר אנדערע עונשים. איין מענטש איז מדיח א גאנצע שטאט, באקומען זיי נישט קיין דין עיר הנדחת, און ער באקומט אויך נישט קיין דין מדיח, פאר וואס נישט?

Speaker 1:

ווייל ער זאגט נישט בשם עבודה זרה נאר נביא. דאס פרעג איך דיר, פאר וואס נישט? ווייל עס איז א גזירת הכתוב אז עס דארף זיין צוויי מדיחים.

Speaker 2:

וועיט, באט אויב ער איז א מסית? א מסית איז דאך אפילו אויף איין מענטש אויך חייב מיתה, חייב סקילה.

Speaker 1:

אה, האט ער א דין מסית? די זעלבע זאך פרעג איך דיר, דער נביא אויב ער האט הדיח א גאנצע שטאט, ווייטער איז ער א מסית. לאמיר זען, דער רמב"ם וועט זאגן אן הלכה באלד, לאמיר זען.

די הלכה פארשטיי איך נישט, איך קען דיר נישט זאגן, עפעס האט מיך געקאנט צומישן דא, דער מפרש דא זאגט אז איך בין נישט דער ערשטער צו זיין צומישט, סאו איי דאונט פיעל סאו בעד. יו פיעל גוט? יו פיעל ווי... א רביש? יא, נישט קיין יחידים אין מעמד, נישט קיין מדיחים, אבער מען זעט דא דעם חילוק פון א רבים מיט א יחיד, יא? יא.

עס קען זיין, איין זאך קען זיין אז ביי התראה איז אנדערש, ווייל ביי התראה דארף מען זאגן פאר דעם מענטש פונקטליך אויף וואס ער איז עובר. מען זאגט אים ביזת מומת איז אנדערש ווי מען זאגט אים ביזת מודה, דארף וויסן.

הלכה ג: לשון המסית

Speaker 1:

אקעי. ווייטער. אממ... זאגט דער רמב"ם, וואס איז דער לשון המסית? וואס דארף ער זאגן? יא. זאגט דער רמב"ם, "המסית, בין שהסית בלשון רבים בין בלשון יחיד, הרי זה נסקל. כיצד?" וואס טייטש מסית בלשון רבים,

וואס איך האב געזאגט, דער מענטש וואס איז מדיח געווען א רוב שטאט, אויב איז ער א נביא. וואס מיינט ער איז א נביא? אז אין די פארגאנגענהייט האט ער געזאגט נבואות, אדער אז ער זאגט בתור נביא, ער זאגט אז דער אייבערשטער האט אים געזאגט אז ער האט באקומען א נבואה? שפעטער גייט ער אביסל מער מסביר זיין וועגן דעם נביא, יא.

ס'קען זיין, ס'קען זיין, איך האב א דיוק שפעטער, אז ס'קען זיין אז נביא, קודם כל נביא מיינט ער זאגט "כה אמר ה'". דאס איז פשוט. ס'קען אויך זיין אז כדי צו זיין א נביא דארף מען זיין הולך בדרכי הנביאים. אז איינער זאגט סתם אזוי "כה אמר ה'", דאס ציילט נישט. אזוי ווי דער רמב"ם האט געלערנט אז איינער וואס איז נישט ראוי אז ער זאל האבן נבואה.

סאו, דער וואס האט מדיח געווען, אויב איז ער א נביא, "מיתתו בסקילה, והנדהים הרי הן כיהידים", די נדהים באקומען א דין יחידים, "ואין להם דין עיר הנדחת, עד שיהיו המדיחים שנים". מיר האבן פריער געלערנט אז מדיחים איז נאר צוויי. אבער אויב איינער איז געווען א מדיח, איז די נדהים באקומען א דין יחידים, און ער באקומט יא א דין אזוי ווי א מדיח און "מיתתו בסקילה", אבער נאר אויב ער איז א נביא. יא.

דיסקוסיע: פאר וואס דוקא נביא?

Speaker 2:

יחיד האט נישט באקומען קיין דין מדיח און דארף האבן א דין מסית. וואס איז די דיפרענץ? ס'איז די זעלבע דין. וואס וויל ער דוקא נביא? לכאורה אפילו ער איז נישט קיין נביא.

Speaker 1:

ס'איז פאני, "היה זה שהדיח נביא, אם שהיה נביא".

ס'איז צוויי תירוצים. די אלע מפרשים זאגן, ער מיינט צו זאגן אז דאס וואס ער איז א נביא העפלט אים נישט, ער באקומט ווייטער די דין אפילו ער איז א נביא. אדער ס'קען זיין אז ער מיינט עפעס אנדערש. ס'קען זיין וואס אונז האבן געלערנט פריער אין הלכות נבואות, אז מ'דארף אים הרגענען בסיף, דאכט זיך, אלס נביא שקר. זאגט דא די רמב"ם אז ער באקומט נישט קיין דין סיף ווי נביא שקר, נאר ער באקומט א דין סקילה ווי א מדיח. אפילו ער איז נאר געווען איין מדיח, און די אנדערע באקומען נישט קיין דין, ווייל דא איז דא א דין חידוש וואס דו האסט געטראכט אז מ'דארף אים דא געבן די עונש פון א נביא שקר, זאגן מיר ניין, מ'דארף אים געבן די עונש פון א מדיח.

איך ווייס נישט. איך האב געטראכט א סברא, מ'דארף לערנען די זאך, ס'איז דא פשוט א חשבון פון די סוגיות וואס מ'דארף זען. איך האב געטראכט א סברא אז אפשר געווענליך צו מדיח זיין א גאנצע שטאט איז נישט גענוג איין מענטש, מ'דארף האבן עט ליעסט צוויי מענטשן. א נביא קען יא, ער זאגט בשם ה', ער האט א גרויסע לידע? פאוער. יא, אבער אין כל זה האט ער נישט קיין דין עיר הנדחת, ווייל ס'איז איין מענטש וואס איז שולדיג אויף די גאנצע זאך, דאס הייסט נישט קיין עיר הנדחת, דאס הייסט יחידים שעבדו עבודה זרה. אזויווי דוד זאגט פאר גלית אז איך קום נישט אליין, איך קום דיר בשם ה', יא? ווען מ'קומט מיטן נאמען פון אייבערשטן איז מען נישט אליין. דאס איז וואס ער מיינט צו זאגן. און דא זאגט ער אז ער איז לפרענוניס, ס'איז נישט בשם, אבער...

Speaker 2:

אבער ס'איז דא א גאנצע סוגיא געווען וועגן דעם נביא שהדיח. אבער לכאורה דאס איז די ווארט, אז ער באקומט סקילה. מיתה קומט אים עניוועי אלס נביא שקר, אזויווי מיר וועלן טאקע לערנען שפעטער מער. אבער ער באקומט דאך חנק, אזויווי דו זאגסט, חנק איז דאך סיף.

Speaker 1:

אבער דו זאגסט אז ער איז חנק. ווייסטו אז ס'איז דא א מחלוקת אין די תנאים?

Speaker 2:

אהא. וויאזוי די רמב"ם פסק'נט אין נביא שקר?

טון, ער זאגט לאמיר דינען עבודה זרה, ער זאגט לאמיר עס נישט טון אליין, ס'איז נישט קיין חילוק. די חידוש איז דא אז צו זאגן, אז אפילו איך זאג איך וועל דינען, איז דאס א מעשה, ווייל יענער פארשטייט אז מענטשן מאכן נאך, יענער פארשטייט אז ער מיינט צו זאגן איך וועל דינען און דו וועסט אויך. ער מוז נישט זאגן דו דין, ער מוז בכלל נישט זאגן, דאס איז די חידוש. און דא פארשטייט מען מיט די תוספות יום טוב און מראה, אז דאס איז די וועג וויאזוי צו מחנך זיין. זייער גוט.

הלכה ד: דין עדות און סקילה ביי מסית

Speaker 1:

זאגט די רמב"ם ווייטער, הייסט עס נישט נאר א מענטש וואס איז געווען צוויי מענטשן, איז ס'דארף דאך זיין עדים אויף אים, איז אריין עדים, און די צוויי מענטשן ווערן זיינע עדים, און די צוויי מענטשן מביאין אותו לבית דין, קומען צו בית דין, ומעידין עליו שזה אמרו להם, אז אזוי האט ער זיי געזאגט, ער האט אונז געזאגט לאמיר דינען עבודה זרה, וסוקלין אותו, גיבט מען אים סקילה.

לכאורה דארף מען א פשוט'ע חידוש, לכאורה הייסט ער נישט קיין בעל דבר אויף די עדים, וואס? ס'איז נישט קיין בעל דבר, ס'איז פשוט, וואס איז די חידוש? אה, אבער נאך עפעס וואס דא פעלט לכאורה, ס'איז דאך נישט געווען קיין התראה. זאגט די רמב"ם, ואף על פי שאין המסית צריך התראה, איז דא א דין אז געווענליך אין כל התורה כולה, אפילו ביי עניני דמים האבן מיר געזען אז ס'איז דא די דין התראה, אבער א מסית דארף נישט קיין התראה. סאו וואס האבן מיר געלערנט אז וואס? ער איז געווען געווארנט? יא, יא.

Speaker 2:

עדים, עס זאלן פארגעבן א טראפ.

Speaker 1:

ער קען זיין די עדים אליינס און שוין. איינער, איז דארף נישט קיין התראה. די צוויי עדים האבן אים נישט געווארנט, און זיי קענען אים גלייך ברענגען צו בית דין אן התראה. אקעי. איך וועל גיין ווייטער.

דין מסית ליחיד – וויאזוי מ'כאפט אים

Speaker 1:

אמרו לאחד, וואס טוט זיך אז איין מענטש זאגט פאר איין מענטש אז ער איז א מסית? האט ער דאך נישט קיין צוויי עדים. אבער ס'איז דא א מצוה, אונז טרייען צו כאפן דעם מסית. דער מסית איז געווענליך אין כל התורה כולה טרייען מיר זיך צו כאפן א מענטש אין אים. פארקערט, מ'זוכט ווי ווייניגער. ס'איז דא די אלע דינים מן למדו זכות, אבער דעריבער אז א עד אחד זעט איינעם מחלל שבת זיין, איז נישט דא קיין ענין אז ער זאל שנעל ברענגען נאך איינעם זאל זען. פארקערט, לאמיר אים געבן א טשענס תשובה צו טון. אבער מסית איז אנדערש. מסית דארף מען גיין מיט כל חומר הדין. זאגט ער אן עצה, און ער ברענגט פון די גמרא אז דאס איז די עצה: אז דער יחיד זאל זאגן אים, "אה, דו ווייסט, איך האב נאך חברים, איך האב חברים מרוצים במקח." פארוואס טוט ער דאס? ווייל ער וויל אים כאפן, ער וויל האבן צוויי עדים, און ער איז מערים עליו, אזוי קלוגט ער אים איבער, עד שיאמר בפני שנים, ער זאל זאגן אין פראנט פון צוויי מענטשן זיין הסתה, כדי להרגו, כדי ס'זאלן קענען די צוויי צוזאמען זיין זיין עדים און אים כאפן און אים הרג'ענען.

זאגט ער, **אם לא רצה המסית לומר לשנים**, אויב ער וויל נישט, איז ווייטער א מצוה להחמין לו, ס'איז א מצוה צו אים איבערקלוגן און טרעפן א וועג אז ער זאל יא וועלן. באהאלטן, אזוי כאטש נאך מאכן זיין... באהאלטן פאר אים עדים. מ'גייט אים מורא האבן, דער מסית הייבט אן טראכטן אפשר וועלן זיי אים וועלן פאר'משפט'ן. דעמאלטס לייגט מען איינער זאל זיך אונטערהערן ווי ער זאגט זיין... יא, יא, עקזעקטלי, נישט קיין...

וואס טייטש מסית בלשון יחיד? איז ער מסביר, "אומר לחבירו, **אעבוד עבודה זרה**", איך גיי דינען עבודה זרה. איך גיי גיין, לאמיר דינען צוזאמען עבודה זרה, דאס איז "נלך ונעבוד". לאמיר אונז גיין. "**בעבודה פלונית**", ער זאגט אים א עבודה "**שדרכה לעבדה בכך**", ווי דער רמב"ם האט געלערנט אין פריערדיגע פרקים, אז מען דארף זאגן א געוויסע עבודה וואס איז דער דין עבודה זרה בסקילה.

און דער רמב"ם ברענגט ווייטער די לשונות, "**אזבח**", און ער זאגט, "**אילך ואזבח**", אדער "**אזבח**", אדער "**אילך ואזבח**", אדער "**נלך ונזבח**". דאס איז דאך לשון יחיד און לשון רבים, אילך ואזבח לייגט נישט צו.

דיסקוסיע: חילוק צווישן "אזבח" און "אילך ואזבח"

Speaker 2:

אפשר ווייל אילך מיינט מער בלשון עתיד, נישט יעצט. אזבח מיינט איך גיי יעצט שעכטן, אילך ואזבח מיינט איך גיי גיין שעכטן מארגן.

Speaker 1:

איך מיינ אז אילך ואזבח איז די לשון הפסוק. אילך ואעבדה, רייט? נלך, נלך איז לשון הפסוק.

יא. דאס זענען די זעלבע לשונות פון די משנה. סאו, די כסף משנה איז מסביר, אעבוד, און דו זאלסט נאכמיר טון. איך גיי דינען, און דו זאלסט נאכמיר טון. יא, ער שטייט דאך דא, נישט אז ער זאגט עס פאר זיך אליינס. סאו לשון יחיד מיינט, די עדה פארשטייט פון דעם וואס ער זאגט אעבוד, פשט איז מ'זאל אים נאכטאן. דאס הייסט, אז איך זאג בלשון יחיד, יענער זאגט איך גיי דינען עבודה זרה, איז מיט דעם פארשטייט יענער אז ער גייט אים נאכטאן.

דאס איז וואס די כסף משנה איז מסביר, אז אילך ואזבח מיינט, אפילו ס'איז נאך מחוסר. אזבח מיינט, ס'שטייט לעבן דא די עבודה זרה, און איך זאג איך גיי יעצט דינען. און אפילו ס'איז נאר אילך ואזבח, מ'גייט גיין ארום די קארנער דינען, ס'איז א שטיקל, אפילו ס'איז נאך מחוסר מעשה הייסט עס אויך א מסית. דאס איז וואס די גמרא זאגט דאך, ס'איז לשון הפסוק אבער נלך ונעבדה. די זעלבע זאך מיט די תורות, די זעלבע זאך מיט'ן סכין.

דאס זענען עיקר דין עבודה זרה. הרס, בנה, נטע, נסך, השתחזה.

Speaker 2:

אז ער איז הארס ומסית, איז נישט קיין חילוק צו ער זאגט "לאמיר עס טון צוזאמען", צו ער זאגט "אז דו טו עס", אדער ער זאגט "איך גיי עס טון".

הלכה ג (המשך): דין "אעבוד" בלשון יחיד

Speaker 1:

אה, די קרית ספר משנה מסביר, "**אעבוד ואתה אחרי**" – איך וועל דינען און דו וועסט נאך מיר דינען. יא, עס שטייט זיך דאך, נישט ער זאגט עס דאך פון זיך אליין. סאו די לשון יחיד מיינט אז יענער פארשטייט פון דעם וואס איך זאג "אעבוד", איך דארף אים נישט זאגן, איך זאג בלשון יחיד, יענער זאגט איך גיי דינען עבודה זרה, מיט דעם פארשטייט יענער אז ער גייט אים נאכטון.

די ברירת המשפט פון די קרית ספר משנה, "**אילך ואזבח**" מיינט אפילו ס'איז נאך מחוסר – "אזבח" מיינט ער שטייט לעבן, דא ליגט די עבודה זרה, ער זאגט איך גיי יעצט דינען, און אפילו ס'איז נאך "אילך ואזבח", מ'גייט גיין אריין אין די קארנער דינען, ס'איז א שטיקל אז אפילו ס'איז נאך מחוסר מעשה הייסט אויך א מעשה. מ'זעט אז די גמרא זאגט אזוי. די זעלבע זאך איז מיט נשחוט, די זעלבע זאך איז מיט נסכים, דאס זענען די עיקר דיני עבודה זרה – אזבח, אקטר, אנסך, אשתחזה, יא, די אלע וועגן.

איז הר"י אין מעשה'ס, ס'איז נישט קיין חילוק צו ער זאגט לאמיר עס טון צוזאמען, צו ער זאגט דו טו עס, אדער ער זאגט איך גיי עס טון. ער זאגט עס נישט פאר קיינעם, ער זאגט עס פאר איינעם, דו טו עס. דו טו עס אליינס. וואס שטייט דא איז, אפילו ער זאגט "אעבוד", ער זאגט נישט דו זאלסט עס

פשט ער האט תשובה געטאן, נאר פשט ער האט נישט געטאן גארנישט, און איך זע אז ער האט תשובה געטאן אזוי ווי אז ער האט געסטאפט מעיד זיין.

Speaker 2:

יא, אזוי האב איך געמיינט. אקעי.

Speaker 1:

אדער ער האט באמת תשובה געטאן, אבער ער האט געזאגט אז ר' ראבינאוויטש'ס פשט איז אז ער האט נישט מעיד געווען יעצט, סאו אונז קענען אים גארנישט טון, ווייל ער איז נישט מעיד געווען פאר די עדים. אזוי פארציילט ער נאר א מעשה וואס איז געווען פריער.

Speaker 2:

אויב מען לערנט נישט אז ער האט נאכאמאל איבערגעזאגט די זעלבע זאך. יא.

Speaker 1:

ער זאגט איבער די זעלבע זאך, אבער בתור מעשה שהיה. אה, ער זאגט אים וואס ער האט דעמאלטס געהאט געזאגט. ס'איז א דוחק אביסל, איך ווייס נישט. אקעי.

Speaker 1:

אבער **אם אמר לא**, אויב דער מעיד האט געזאגט, "יא, כך היא, ועל זה אני חייב להעיד עליה, וכך היא עונה לי", ס'איז גוט אזוי. סיידין אז ער איז עומד במרדו, דעמאלטס **עומדים עליו שני עדים ומביאין אותו לבית דין**, די צוויי עדים ברענגען אים צו בית דין, נישט די מוסר, אדער אלע דריי אפשר. די צוויי עדים, אדער נישט די מוסר אליין, ווייל דא ווערט ער דאך אן עד באלד. איך ווייס נישט. **ומביאין אותו לבית דין וסוקלין אותו.**

פירוש המשניות: פארוואס אין התראה למסית

Speaker 1:

ער ברענגט אז דער רמב"ם זאגט אין פירוש המשניות, פארוואס איז פשט "אין התראה למסית"? איז דא נאך א זאך וואס שטייט "אין התראה"? עדים זוממין. דריי זאכן שטייט "אין התראה". זאגט דער רמב"ם, וואס איז פשט? ווייל מיט א מסית איז דאס גארנישט טון. אבער נישט ווייל ער וויל נישט, נאר ווייל ער האט מורא פון די צוויי עדים. זייער גוט. ווייל ער האט א מסית, און ער זעט צוויי מענטשן, גייט ער גלייך טראכטן, ער גייט נישט אמת'דיג תשובה טון, ער גייט גלייך טראכטן, "אה, זיי ווילן מיר כאפן", ממילא גייט ער עס נישט איבערזאגן. אבער ווען ס'איז דא איין מענטש, און ער גייט זיין שטיל נאכדעם וואס ער גייט אים מסית זיין, זעט מען, יא, ס'איז *genuine*.

Speaker 2:

רייט.

Speaker 1:

און וואס איז דער חילוק פון אלע אנדערע עבירות שבתורה? ווייל די אנדערע עבירות שבתורה, פשט אז "אין התראה" איז אפשר האט ער נישט געכאפט, אדער נישט ממש א מזיד. א מסית מיינט, אז די עדים זוממין, ווייסט מען זייער גוט וואס זיי טוען. עדים זוממין, מיין איך, איז דאך אויך, ס'קען זיין אז די דרישה וחקירה לייקענט דאך די התראה. מ'זאגט אים, "זאג מיר זיכער איבער וויאזוי דו האסט געזאגט".

Speaker 2:

יא, דאס איז נישט די פוינט, אבער ער כאפט נישט די אינטענשאן.

דיגרעסיע: עדים זוממים וואס האבן געהרגעט

Speaker 1:

איידער איך גיי ווייטער, איז דא נאך אן איסור, אבער דאס איז א חידוש וואס קומט נישט ממש אריין, אבער איך וועל עס געבן א ווארף אריין. מ'האט גערעדט וועגן עדים זוממים, האב איך געזען אז דער דין איז דאך

בכל חייבי מיתות שבתורה אין מחמינים עליהם. ביי אנדערע חייבי מיתות שבתורה זוכט מען נישט יענעם צו כאפן, מ'זוכט נישט צו מאכן ערמומית אים צו קענען כאפן, נאר **חוץ מזה**, חוץ מזה, אויסער דאס איז א דין מיוחד פאר מסית, אזוי ווי איינע פון די הלכות ביי מסית איז דא א דין "**לא תחמוד ולא תכסה**", מ'טאר נישט האבן קיין רחמנות אויף אים, נאר מ'זוכט אים דוקא יא צו כאפן.

הלכה ה: דין הטמנה – וויאזוי מ'שטעלט אויף די עדים

Speaker 1:

זאגט דער רמב"ם ווייטער, וויאזוי טוט מען די החמנה? דין הטמנה, החמנה. **כיצד מחמינים לו?** וויאזוי טוט מען די מערים זיין? זאגט ער, **המוסת מביא שנים**, דער מענטש וואס ער האט געטרייט מסית זיין ברענגט צוויי מענטשן, **ומעמידם במקום אפל**, ער לייגט זיי דארטן אין א פלאץ וואו דער מסית זאל זיי נישט זען. שען, טינקל, ער לייגט זיי אין די טינקל און ביי אים איז ליכטיג, סאו זיי זאלן קענען זען די מסית, **ווי שמיע דבריו**, דער מסית איז אין די ספאטלייט, **און ולא יראם**, ער זאל זיי נישט זען, ממילא ער זאל זיך נישט צוריקהאלטן פון זאגן זיין הסתה.

ואומר למסית, ווייל א מסית איז דאך אויך, וועמען איז דער מסית א יחיד, סאו ס'איז גענוג אז זיי הערן ווי ער מסית דעם יחיד. **ואומר לו למסית**, און דא איז ווי די רחמנות איז, ווייל אפילו דער מסית האט עס נישט געפלאנט יעצט צו זאגן, זאגט ער אים, "**אמור לנו מה שאמרת לי ביהוד**".

ואומר לו, והמסית משיב לו, אה, דאס איז אן אינטערעסאנטע זאך, דער מסית דארף אים ענטפערן דערויף. ס'איז ווי א שטיקל התראה. ס'איז טאקע אפשר נישט ממש א דין התראה, אבער עפעס א דין התראה איז דא. און דער מסית זאגט אים, "**היאך נניח את אלקינו שבשמים**", ווי אזוי זאלן מיר איבערלאזן אונזער הייליגן באשעפער, "**אותו יסוד מקור מים חיים**", ווי אזוי לאזט מען איבער דעם אייבערשטן, "**ונלך לעבוד את העצים ואת האבנים**"?

איז אזוי, **אם חוזר בו**, אויב ער ציעט טאקע צוריק וויזוי ער האט געזאגט, **או ששתק**, אדער ער שווייגט, **הרי זה פטור**, דעמאלטס איז ער פטור. ס'איז טאקע אפילו אויב ער האט נישט געהאט קיין התראה, ווייל למעשה זענען נישט געווען קיין צוויי עדים וואס האבן אים געהערט מסית זיין.

דיסקוסיע: וואס מיינט "והוא אומר לו"?

Speaker 2:

ער האט דאך יעצט געזאגט, "והוא אומר לו", איך פארשטיי נישט.

Speaker 1:

ניין, ער האט אים נאך נישט געענטפערט. "אם אמר המסית אמור מה שאמרת לי ביהוד", יא, דער מסית האט נאך נישט געזאגט. וואס מיינט "והוא אומר לו"? אה, "והוא אומר לו" מיינט ער זאגט אים איבער דאס וואס ער האט אים געהאט געזאגט.

סאו דארף מען טראכטן, פארוואס דא זעט יא אויס אז ווען ס'איז צוויי מענטשן דארף נישט זיין קיין התראה, און ווען ס'איז איין מענטש דארף יא זיין התראה? ס'איז נישט קלאר. ער זאגט אז "והוא אומר לו" מיינט ער זאגט, איך האב דיר געזאגט אזוי, אבער איך האב דיר געזאגט אז ס'איז נאר א מעשה שהיה, איך האב נאר דערציילט וואס איז געווען דעמאלטס, ער זאגט נישט יעצט.

אבער על כל פנים, זעט אויס פון די רמב"ם אז הגם מ'זאל נישט האבן רחמנות אויף די מסית, אבער עפעס א קליין טראפ טשענס געבט מען אים יא ארויסצוקריכן, עט ליעסט ווען ער איז מסית איין מענטש. ס'איז טאקע ווען ער איז מסית צוויי מענטשן, דעמאלטס איז שוין גענוג אן התראה. אבער ווען ער איז מסית איין מענטש, אפשר האט ער נישט געמיינט, אפשר... זעט אויס אז ס'איז דא עפעס א דין אז מ'טראכט נאך יא עפעס א שטיקל לימוד זכות, ממילא געבט מען אים א טשענס, מ'געבט אים די שטיקל התראה, און אויב נאך די התראה האט ער נישט ממשיך געווען מסית צו זיין, דאס הייסט נישט

2 Speaker: יא, ווייל זיי זאגן ס'איז נוגע די לאו, אבער נישט עפעס א פילינג סתם, ס'איז דאך דא... דער לאו מיינט צו זאגן זיך צוריקהאלטן פון אים הרג'ענען.

1 Speaker: אויך אמת, אבער אויך באופן כללי אז...

"ולא תשמע אליו" – קעגן "עזוב תעזוב עמו"

1 Speaker: ווי דער רמב"ם גייט ווייטער, לפי שנאמר בשונוא "עזוב תעזוב עמו", שטייט דאך אפילו אויף א שונוא, און ווי די גמרא זאגט מיינט אפילו אויף א איד וואס איז אן עברייין. איז צו טראכטן אז אויך אויף א מסית איז דא א דין פון "עזוב תעזוב", און מ'איז מחוייב לטרוח ולעזור אויך דאס צו העלפן דעם מסית, תלמוד לומר "ולא תשמע אליו".

סא, "ולא תשמע אליו" האסטו געטראכט... "ולא תשמע אליו" איז נישט צו הערן די דין עבודה זרה, דאס איז דאך פשוט, ווייל ס'איז דאך א דין איסור עבודה זרה. אלא מאי, דאס איז אן איבריגע פסוק פאר עפעס אנדערש. "ולא תשמע אליו" מיינט צו משום סין, ווען ער בעט א טובה אדער וואס, ווען ער בעט רחמנות.

"ולא תחוס עיניך" – קעגן "לא תעמוד על דם רעך"

1 Speaker: אקעי, סא דאס איז א פריערדיגע סטאדיע.

לפי שנאמר "לא תעמוד על דם רעך", איז צו טראכטן "יכול להיות כן על דם של זה", אז ס'איז נישטא די דין וואס מיר האבן פריער געלערנט אז דו זאלסט אונטערשטעלן צוויי עדים, און ס'איז נישטא קיין רחמנות אויף אים כדי ער זאל נישט ווערן געהרגעט. תלמוד לומר "ולא תחוס עיניך", דא איז דער פלאץ וואו מ'דארף יא האבן אביסל אכזריות.

"אסור למסית ללמד עליו זכות"

1 Speaker: "אסור למסית ללמד עליו זכות", דער מענטש אויף וועם מ'האט מסית געווען טאר נישט מאכן קיין שום לימוד זכות אויף אים. שנאמר... שנאמר... "ולא תחמול".

ווען גילט דער איסור פון מלמד זכות זיין

1 Speaker: און פארקערט, און ער ברענגט דא אויך אויף דעם פון ספר הלכה, אז דאס איז נאר נאכדעם וואס מ'האט שוין גומר געווען דינו אז ער איז א מסית. אבער ווען די שאלה איז צו ראטעווען דעם מסית, ער איז דאך נאך נישט געווען א מסית.

2 Speaker: אה, איין מינוט, איין מינוט, זייער גוט. אויב אזוי פארשטיי איך פארוואס ס'שטייט מסית, ווייל דער מסית ווייסט דאך די אמת. אלע אנדערע מענטשן ווייסן נאך נישט אז ער איז א מסית. ממילא, ווי לאנג מ'ווייסט נישט, אפשר דארף מען אים יא לייב האבן, מ'ווייסט נישט. נאר נאכ'ן נגמר דינו. דא רעדט מען פון דעם מסית אליין, אז ער זאל זיך נישט רחמנות'ן אויף זיך. ווייל באמת איז שוין נגמר דינו, ער ווייסט דאך זייער קלאר. אפשר דאס איז די סברא.

1 Speaker: אבער ער איז גערעכט אז "אסור ללמד עליו זכות" מיינט נישט צו זאגן ביי די חקירות ודרישות ווען בית דין מאכט זייער ריסערטש כדי צו קענען וויסן זיכער אז ער איז א מסית.

דארף דאך יא זיין די געווענליכע פראסעס, די "due diligence" ווי מען זאגט, און דעמאלטס אויב איינער האט א זכות דארף ער עס יא זאגן. נאר נאכדעם אז מען האט שוין גומר געווען דינו, מאכט עס קיין סענס, וואס איז די פוינט פון דעם?

דיסקוסיע: וואס מיינט "מלמד זכות" פראקטיש

1 Speaker: ס'מיינט דאס אויך, ס'מיינט די מסית. דער וואס ווייסט אז ער האט עס טאקע געטון, איינער ווייסט עס, ער ווייסט אז ער האט א צד אז ס'איז נישט געשען די מעשה, אוודאי קען ער נישט זאגן, ער ווייסט נישט. אבער דער וואס ווייסט יא, אפשר איז דאס די ווארט פון די מסית אויך, אויב די מסית האט א חשש אפשר האט ער עס נישט געזאגט באופן וואס ער איז חייב.

אייביג הרוגי אין נהרגין. אבער איך האב געזען אז דער מהרי"א זאגט א חידוש אז די עדים זענען דאך די וואס הרג'ענען. סאו, עדים זוממים וואס האבן געהרגעט, איז מיט דין עדים זוממים קומט זיי נישט קיין מיתה, אבער מיט דין זיי זענען דאך געווען די וואס האבן געהרגעט דעם מענטש קעגן וועם זיי האבן עדות געזאגט, און זיי זענען געווען הורג נפש אן התראה, האבן זיי זיך נישט מתרה געווען אויף א הריגה. זאל באקומען. איז דא ווייטער א דין, ס'איז דא אויף דעם א דין מכניס ראשו לכיפה ומחיל עונשו, ס'איז דא א מין דין מיתה, זאל אפילו הארגענען איינער א רוצח, וועט ער נישט באקומען די דין אלס עדים זוממים. אקעי, לאמיר צוריקגיין ווייטער.

הלכה ו – דינים פון דער מוסת (דער וואס מ'האט מסית געווען)

1 Speaker: נאר וואס דען, ס'הייסט אז זיי האבן געווען הורג נפש אן התראה, ווייל מ'האט זיי נישט מתרה געווען אויף א רגע. סאו באקומען זיי ווייטער א דין, ס'איז דא אויף דעם א דין, מכניסין אותו לכיפה ומאכילין אותו שעורים, ס'איז דאך דא א מין דין מיתה. סאו אפילו הארגעט איינער אן עדים, באקומט ער נישט די דין אלס עדים זוממים.

אקעי, לאמיר צוריקגיין צו וואו אונז האלטן דא.

דער רמב"ם'ס ווערטער

1 Speaker: צ"ט הלכה. זאגט דער רמב"ם ווייטער, אונז גייען מיר יעצט דא לערנען אפאר הלכות וואס זאגט אז דער מוסת, דער מענטש אויף וועמען מ'האט געטרייט מסית זיין, דארף זיין זייער הארב אנטקעגן דעם מסית. ער דארף פיינט האבן דעם מסית וואס האט אים געוואלט אוועקנעמען פון דרך ה'. איז אפאר זאכן, די ערשטע זאך איז אז ער אליין דארף זיין דער וואס הרג'עט דעם מסית, שנאמר "ידך תהיה בו בראשונה להמיתו".

ווייטער, "ואסור למוסת לאהוב את המסית", דער מענטש וועמען מ'האט מסית געווען טאר נישט לייב האבן דעם מסית, שנאמר "לא תאבה לו", אז דו טארסט אים נישט לייב האבן.

דיסקוסיע: צי די לאוויין זענען נאר אויף דעם מוסת אדער אויף כלל ישראל

1 Speaker: וואס מיינט צו זאגן די פשט? אז דער רמב"ם ברענגט נישט דא די לשון פון די ספרי. אנדערע מענטשן מעגן אים יא לייב האבן?

2 Speaker: אנדערע מענטשן... ניין, געוויסע ברענגען צו, ווייל ער איז א חבד'סקער, אז דער רמב"ם האלט אז ס'איז נישט קיין מצוה אויף יעדער איד, מ'טאר נישט לייב האבן א מסית, ס'איז א לאו נאר אויף די מוסת. און די ספרי, און אין אנדערע פלעצער ברענגט דער רמב"ם די לשון פון די ספרי, "לפי שנאמר 'ואהבת לרעך כמוך', יכול תאהוב לזה? תלמוד לומר 'לא תאבה לו', אז ס'איז אן היוצא מן הכלל פון די מצוה פון 'ואהבת לרעך כמוך'".

1 Speaker: כ'בין נישט מסכים אז יעדער איינער... איך מיין אז אפילו די מוסת, אדער ספעציעל די מוסת, איך גלייב נישט אז יעדער איינער האט א מצוה אים נישט לייב צו האבן. די מנחת חינוך מאכט א משמעות אין די רמב"ם אז ס'איז נאר א מצוה אויף די מוסת. און די ליובאוויטשער האבן הנאה געהאט פון אזא שטיקל, אז אפילו אזא איד איז נאך אלץ דא א מצוה לייב צו האבן. זעט מיר אויס א שטאט.

בכלל, א לאו על כל פנים איז נישט דא. "ואהבת לרעך כמוך" זאגט קלאר "אסור למוסת". די אלע הלכות דא זענען אויף די מוסת. פונקט אזוי ווי ס'איז נישט דא נאר א מצוה אויף די מוסת צו הרג'ענען די מסית, רייט? ס'מיינט נאר א ספעציעלע מצוה. זייער גוט, אבער כ'בין נישט מסכים. די זעלבע זאך, "אליסי המודיע", אלע זאכן. לוינט מיר אז די אלע הלכות זענען נאר אויף די מוסת.

סברא פארוואס די לאוויין זענען נאר אויף דעם מוסת

1 Speaker: און מ'קען אויך פארשטיין פארוואס דער רמב"ם זאגט עס דא, ווייל דער מסית ומדיח האט דאך א... ער גייט שוין, און ער גייט טראכטן, לאמיר אים פארדעקן, לאמיר אים נישט ברענגען צו בית דין, לאמיר... איך ווייס נישט פון וואס.

Speaker 1: יא, אבער די מצוה וואס ער זאגט איז די אמת'ע מצוה. אבער די איסור איז אויף די זאגן. די איסור איז דאך מתנבא זיין בשם עבודה זרה. מ'טאר נישט זיין קיין נביא פון עבודה זרה. ער האט נישט קיין דין מעשה מדיח, ער האט א דין פון מתנבא בשם עבודה זרה, וואס אויף דעם קומט די רעגולער עונש פון נביא שקר פון חנק.

דיון: חילוק צווישן נביא בשם עבודה זרה און נביא שקר

Speaker 2: נביא בשם עבודה זרה, נישט נביא שקר איז נאך א זאך.

Speaker 1: צוויי, ס'איז אן אנדערע עקסטרע זאך. אבער נישט מדין מעשה מדיח, נאר ס'איז צוויי אנדערע הלכות, ער ברענגט צוויי אנדערע פסוקים. נביא שקר איז איינער וואס זאגט בשם השם, ער זאגט ער איז אויך א נביא שקר, ווייל עבודה זרה האט אים נישט געזאגט.

Speaker 2: פון וואו ווייסטו? אפשר האט אים יא געזאגט, דאס שטייט נישט. א כוח קען נישט רעדן מיט א מענטש?

Speaker 1: א כוח קען רעדן מיט א מענטש.

אקעי, נאכאמאל, די ווארט נביא שקר איז דאך נאר מתנבא בשם השם, ער זאגט ליגנט בשם השם. נביא עבודה זרה איז אן עקסטרע דין, מ'טאר נישט זאגן קיין נבואה בשם עבודה זרה, נישט קיין נביא שקר.

Speaker 2: וואס איז די חילוק? שקר מיינט דו זאגסט בשם השם אשר לא ציווהו. זאגט בשם א גאט, דאס איז א נייע שאלה צו די כוח רעדט יא צו רעדט נישט, איך ווייס נישט. מ'דארף חוקר זיין, איך ווייס נישט וואס די חקירה איז.

Speaker 1: שניהם, "אשר ידבר בשם אלהים אחרים", א נביא וואס רעדט בשם עבודה זרה, "ומיתתו" נביא הוא. און וואו איז די לאז? יעדער עונש קומט מיט א לאו. זאגט דער רמב"ם, "אזהרתו של זה מכלל שניהם, ובשם אלהים אחרים לא תזכירו". ווארט, דאס מיינט נישט סתם דערמאנען, נאר גארנישט. ער זאגט אז די הלכה זאגט עפעס, יא.

הלכה ט: אסור לערוך דין ותשובה עם מתנבא בשם עבודה זרה

Speaker 1: זאגט דער רמב"ם ווייטער, "ואסור להרהר אחר דין התשובה ממתנבא בשם עבודה זרה". געווענליך ווען איינער קומט זאגן נבואות, איז דא וועגן וויאזוי מ'טעסט אים, אזויווי דער רמב"ם האט געברענגט. מ'טעסט נישט צו פיל, אבער מ'מאכט אפאר טעסטס, מ'בעט אים אן אות ומופת. אבער איינער וואס זאגט בשם עבודה זרה, ווייסט מען גלייך אויטאמאטיש אז ער איז א נביא שקר און א נביא בשם עבודה זרה, און מ'דארף אים בכלל נישט זיך מזדיין מיט אים. מ'פרעגט אים נישט קיין דינים, מ'פרעגט אים נישט קיין תשובה, "ואין שואלין ממנו אות ומופת".

זאגט ער ווייטער, "ואם עשה מעשה", אפילו אויב ער האט געטון אן אות ומופת, "אם עשה מעשה עליו ואין מהרהרין בו". מ'טראכט נישט אפשר, זאגט ער, אפשר איז ער יא גערעכט. זאגט דער רמב"ם ווייטער, "וכל המחשב באותותיו שמא אמת הם", יעדער איינער וואס טראכט וועגן זיינע אותות, שמא אמת הם, ער הייבט אן קלערן אפשר איז עס יא אמת, אמת מיינט צו זאגן אז ס'איז אמת אז דאס פראווד אז מ'דארף דינען עבודה זרה וכדומה? אדער אז די עבודה זרה האט אים מנבא געווען מיט אים?

Speaker 2: נישט אז צו דער אות איז אמת, ווייל דער אות האט ער דאך געזען אז ס'איז אמת.

Speaker 1: אמת מיינט צו זאגן אז ס'איז אן אמת'דיגער אות. ס'מיינט אז ס'איז נישט געווען א טריק, ס'איז נישט געווען א כישוף. דער כישוף איז נישט געשען.

אבער אפילו עשה, "שנאמר לא תשמע אל דברי הנביא הוא". דו זאלסט אים נישט... מכשף דא מיינט אזויווי מעלה באוב, פון אפאר מיני... דאס אליין איז אן ענין פון נישט קיין רשות. מ'טאר נישט גלייבן. דער רמב"ם איז מסביר פארוואס מ'טאר נישט גלייבן, ווייל מיר גלייבן זיך אין די תורה באמת. אבער מ'טאר נישט גלייבן אזא מופת, ס'איז איינער וואס האט געמאכט א מופת, ס'איז א מכשף, ס'איז נישט קיין כח צו מאכן מופתים.

מענטש נעמט דאס נישט ערנסט. "די דינען מיך? דו גייסט מיר נישט קויפן, דו ביסט נישט שפארן, וואס גייסטו מיר נישט קויפן?"

המסית לעבוד איש אחר — גרויסער חידוש

Speaker 1: אבל המסית לעבוד איש אחר, אויב מ'האט מסית געווען אז מ'זאל יענעם דינען, אע"פ שלא עבדוהו עבודה זרה, דעמאלטס, אם קיבלו ממנו ואמרו הן ונלך ונעבוד, אע"פ שעדיין לא עבדו, שניהם נסקלין. פון דא לערנט מען אז מסית איז אפילו אויב ס'איז נישט געלונגען. שניהם נסקלין, המסית והמוסת. דא איז אויך א גרויסער חידוש פון א דין, אז דער מוסת, אפילו ער האט נישט געדינט עבודה זרה, אבער אויב ס'איז צוגעגאנגען בתורת צוגעהערט פון די הסתה, קומט אים אויך סקילה, שנאמר "לא תאבה לו ולא תשמע אליו". שום אב ואם, חייב קומט אים שוין סקילה פאר'ן עצם זאגן.

Speaker 2: ער איז אזוי ווי א מוסר'ס פאר'ן ווערן א מוסר'ס. אפילו ער האט אזאך נישט איינמאל געמאכט, ער האט נאר געזאגט איך גיי. מ'קומט אים שוין סקילה פאר'ן זאגן פאר'ן ווערן מוסר'ס. יעדע מעשה וואס ער רעדט נאר.

הלכות נביא המתנבא בשם עבודה זרה ונביא שקר

המסית לעבוד עצמו לעומת עבודה זרה אחרת

Speaker 1: ער איז ווי א מסית פאר'ן ווערן א מסית. פאר'ן ווערן מסית, אבער ס'איז זייער אינטערעסאנט, ווייל אויך איז דאס אזויווי א זאך שאין בו מעשה, ער האט נאר געזאגט "איך גיי". קומט אים שוין סקילה פאר'ן זאגן פאר'ן ווערן מסית. יעדע מסית איז דאך נאר רעדן. מען דארף טראכטן, דער הין מוז מען מסתמא אויך מיינען אז ער האט געמיינט ערנסט. אויב ס'איז דא א וועג צו זאגן... דו זאגסט, איך האב נישט געמיינט גענוג ערנסט. נאכאמאל, מען זעט, דו זאגסט, אויב א מענטש זאגט "דינט מיך", זאג איך אז ער מיינט נישט ערנסט. אבער ער זאגט "דינט יענעם", קען ער אפשר מיינען ערנסט.

Speaker 2: יא, דער גבאי האט א גרעסערע חומרא פון די... איך האב געכאפט א שרעק. א רבי נישט קיין עבודה זרה. איך מיין, איינער וואס זאגט באמת אז ער איז א גאט, ער איז...

Speaker 1: יא. זייער גוט. יא, איז גיימיר איצט לערנען פארשידענע הלכות וועגן וואס טוט זיך וועגן א נביא וואס רייצט מענטשן צו עבודה זרה.

די גמרא זאגט, יא, "אחיך", מיינט נישט... איך זאג נאך די גמרא וואס איך האב געזאגט. מיינט נישט דו אים אין אן, אחיך כמחלקי, מאך אים אנדערש פון אים. ער איז א חומר מענטש אזויווי מיר. מאך לצנות פון אים.

Speaker 2: אקעי.

הלכה ה: נביא המתנבא בשם עבודה זרה

Speaker 1: שוין, גיימיר איצט לערנען די הלכות פון מתנבא בשם עבודה זרה. א נביא... א נייע סארט מיט מסית. א נביא, ביז יעצט האבן מיר געלערנט א הדיוט א מסית, ער זאגט סתם. בשם וואס זאגט ער עס? ער זאגט א סברא, ער זאגט א טעם, א משל. און איצט האבן מיר דא א נביא וואס ער זאגט עבודה זרה. ס'איז געווען. א נביא המתנבא בשם עבודה זרה, כיצד? וויאזוי ארבעט די הלכה?

זאגט דער רמב"ם אזוי, "דער האומר, איינער זאגט אזוי: אמר לי עבודה זרה פלונית או כוכב פלוני שצוה לעשות כך וכך או שלא לעשות כך וכך". זייער אינטערעסאנט, אפילו, כוונת ההלכה, אפילו דער מענטש האט עכט געזאגט א זאך וואס איז טאקע אזוי, נאר ער האט נאר געזאגט בשם די עבודה זרה אדער בשם דער כוכב. ער האט געזאגט למשל, דער כוכב האט מיר געזאגט מען זאל היטן שבת. ער האט טאקע געזאגט די הלכה "לטמא את הטמא ולטהר את הטהור." ס'איז אינטערעסאנט אז דאס איז די דוגמא, לטמא את הטמא ולטהר את הטהור. דעמאלטס איז ער חייב מיתה.

Speaker 2: ער זאגט אבער יא עפעס א מצוה לאזט ער. ער זאגט דו גייסט אים קענען ווערן טהור, אדער דו גייסט אים דארפן...

הלכה י-יא: נביא השקר

Speaker 1: זאגט דער רמב"ם, "וכן נביא השקר מתנבא בשם עבודה זרה". און אזוי אויך א נביא השקר, איינער וואס זאגט נישט בשם עבודה זרה, אבער ער זאגט נביאות שקר, דאס הייסט ער זאגט אז דער אייבערשטער האט אים געזאגט עפעס וואס דער אייבערשטער האט אים נישט געזאגט. "אף על פי שנתנבא בשם ה' ולא הוסיף ולא גרע". ס'איז דא צוויי מיני, ס'איז דא א נביא השקר וואס זיין עבירה איז אז ער איז מוסיף אדער גורע פון די תורה, ער זאגט אנדערש ווי ס'שטייט אין די תורה, ער לייגט צו מצוות אדער ער נעמט אראפ מצוות. אבער דער עצם די נביא השקר, אפילו ס'איז נישט געווען מוסיף אדער גורע, און ער האט סתם געזאגט שקר בשם ה', איז אויך מיתתו בחנק.

דער רמב"ם זאגט, "נביא שקר", איין מין נביא שקר איז ווייל ער איז מוסיף וגורע, ווייל מיר ווייסן אז ער איז א נביא שקר, ווייל דער אייבערשטער האט געזאגט אז ס'גייט נישט משתנה זיין די תורה. דאס האט ער געזאגט נאך די תורה. און סתם ווייל ער איז א נביא שקר, דאס הייסט אפילו די עבירה איז נישט אין די זאכן וואס ער האט געזאגט. ווען ער איז מוסיף וגורע איז די עבירה אין די זאכן וואס ער האט געזאגט. דא איז די ווארט איז, אפילו ער האט געזאגט גוטע זאכן, אבער די שקר איז אז דער אייבערשטער האט אים געזאגט און ער האט אים נישט געזאגט.

די ריזען פארוואס דאס איז די דין פון הלכות יסודי התורה, איז די ריזען פארוואס מ'געבט חנק פאר איינער וואס זאגט מוסיף וגורע, איז ווייל מיר ווייסן אז ס'איז א שקר. אויסער וואס ער איז עובר אויף לא תוסיף, איז אויף דעם קומט זיך די מיתה קומט זיך אויף די חלק השקר. אבער ער זאגט סתם בשם ה', וויאזוי ווייסטו אז ס'איז נישט אמת? ווייל ס'איז נישט געשען. ווייל דער אות ומופת איז נישט געשען, "שנאמר והנביא אשר יזיד לדבר דבר בשמי את אשר לא צויתיו לדבר". זאכן וואס ער האט נישט געהייסן זאגן, אדער "אשר ידבר בשמי את אשר לא צויתיו לדבר", רייט? דא זענען די ערשטע נביא שקר, און די צווייטע איז "נביא בשם עבודה זרה", "ומת הנביא ההוא".

דיין: פירוש "אשר יזיד"

Speaker 2: איך מיינ די ווארט דא איז "אשר יזיד". "יזיד" גייט ארויף אויף די "לדבר בשמי". נישט "בשם אלהים אחרים" איז אייביג א "יזיד". "יזיד" - אויב ער האט זיך געדאכט אז ער זעט א נבואה, איז עס א שוגג.

Speaker 1: איך ווייס נישט, די תורה זאגט אז ער איז א מזיד, מוז זיין. איך ווייס נישט.

דא איז זיכער עבודה זרה, איז אינטערעסאנט אז דאס איז אין שופטים, סאו ס'איז פאני פארוואס די רמב"ם האט עס בכלל אריינגעלייגט דא. דא רעדט מען פון מדינה, און בכלל אפילו די הלכה, די מצוה פון נביא שקר שטייט נאר דא, נישט אין דארט. ס'איז פשוט.

Speaker 2: יא, אין מסית ומדיח שטייט דארט אין סנהדרין.

Speaker 1: יא, יא, אבער ס'איז נישט געברענגט די מצוה, ס'איז נישט געברענגט די הלכות, ס'איז נישט געברענגט אלע זאכן. ס'איז פאני. ס'קען זיין אז גאנץ דין נביא שקר איז א סניף פון דעם מדיח. די גמרא איז אויך קאנעקטעט די ביידע זאכן. מ'דארף קלארער מאכן דאס.

זאגט די רמב"ם, יא, "אחד המתנבא מה שלא שמע במראה הנבואה", סיי ער איז מתנבא עפעס וואס איז שקר, ווייל ער האט עס קיינמאל נישט געזען במראה הנבואה, אדער ער האט עס געהערט במראה הנבואה. יא, אינטערעסאנט, "רבנות קאמר". וואטעווער, "שמע" מיינט ער האט עס פארשטאנען און געהערט, ס'איז נישט קיין חילוק.

"או מי ששמע דברי נביא חבירו" - אדער נביא שקר קען אויך מיינען אז ער זאגט נאך פון א צווייטן נביא, ווי ער זאגט "דבר זה לא נאמר לי בנבואה, אלא לפלוגי נאמר לו ואני מתנבא בו". דאס איז אינטערעסאנט. די נביא איז אמת, ער האט א חבר וואס איז א נביא אמת, אבער ער זאגט

"איך האב עס געהערט". הרי איז ער א נביא שקר, ווייל וואס ער זאגט איז לייגנט. ער זאגט עפעס וואס ער האט נישט געהערט אין נבואה.

Speaker 2: אפילו איינער קוקט אין חומש און ער זאגט וואס ס'שטייט אין חומש, איז עס אויך "מתנבא מה ששמע מחבירו". אויב ער זאגט עס בתור נבואה.

Speaker 1: יא, יא. די ביידע זענען נביא שקר, ומיתתו בחנק.

הלכה יב: לא תגור ממנו - אסור להמנע מהריגת נביא השקר

Speaker 1: יא, און אויך אויף נביא שקר שטייט די הארבע זאך אז מ'טאר נישט רחמנות האבן אויף אים. זאגט די רמב"ם, "כל המונע עצמו מהריגת נביא השקר מפני מעלתו וזכותו, שהרי הוא הולך בדרך הנבואה, כיון שנתברר שקרו, הרי זה עובר בלא תעשה, שנאמר לא תגור ממנו". וועט מען גיין טראכטן אויף אים אז ס'איז אמת. ווייל מ'מוז זיין אז מ'רעדט פון איינער וואס האט שוין עפעס א דרגא. וואס געשעט אויב נישט? איז ער סתם א משוגענער און זיין ווארט איז גארנישט ווערד.

דיין: פארוואס שטייט נביא שקר אין הלכות עבודה זרה

Speaker 1: ס'זעט אויס אזוי, ס'זעט אויס אז דער נביא שקר איז נישט עפעס א דין ווייל ער האט געזאגט א שלעכטע ווארט אזוי ווי א מגדף. ס'איז עפעס א דין אין שמירה אויף כלל ישראל פון מענטשן וואס קענען מדיח זיין. וועגן דעם האט דער רמב"ם אים געלייגט נאך מסית ומדיח. ס'איז נישט אזא מענטש האט ארויסגעזאגט פון מויל שלעכטע זאכן. ס'איז אן אדם חשוב וואס קען האבן א שלעכטע השפעה אויף כלל ישראל. איך זאג, וועגן דעם לייגט מען אים נאך מסית ומדיח. ס'איז נישט אזא גדר אזוי ווי מגדף, ער האט ארויסגעזאגט די ראנג מענטשן א מויל. ער זאגט אפילו א גוטע זאך. דער נביא שקר מוז נישט זיין אז ער זאגט א שלעכטע זאך. ער איז הולך בדרכי הנבואה, ער איז איינער וואס האט א השפעה אויף מענטשן.

וואס געשעט ווען סתם א פלאמבער זאגט אינמיטן זיין ארבעט, "אוי, איך האב יעצט געהאט א נבואה"? ער איז א משוגענער, ער זאגט נארישע ווערטער, אויף אזא איינעם איז נישט דא קיין נפקא מינה. וועגן דעם האט דער רמב"ם אים אריינגעלייגט אין די קאטעגאריע פון מסית ומדיח.

וואס שטייט דא איז אבער אז מ'טאר א מענטש נישט צוגיין און זאגן, "איך קען דיך הארגענען, דו ביסט א פושע, דו ביסט א צדיק, דו גייסט אין מקוה הונדערט מאל, דו ביסט א מנויה". פארוואס זאל איך טראכטן? דער רמב"ם זאגט אזוי, פארוואס זאל א מענטש זיך מונע זיין פון צו הרגענען א נביא שקר? איך מיינ, ס'איז דאך נאר א נביא שקר. ער איז דאך א נביא שקר, מ'דארף אים הרגענען, ער זאגט שקר. ניין, ער איז דאך אן אדם במעלה וואס גייט בדרכי הנבואה, ער הייסט אן עובד ה', ער איז שוין אים "בזאת נברא הנביא". איז דא א לאו פון "לא תגורו מפני איש".

איך האב געמיינט צו זאגן אזוי, אויף די פריערדיגע קשיא פארוואס דער רמב"ם האט אריינגעלייגט די זאכן אונטער מסית ומדיח, זאג איך אז ס'איז נישט קיין דין פון זאגן שלעכטע ווערטער, ס'איז א דין פון האבן א שלעכטע השפעה אויף אידן, אזוי ווי מסית ומדיח. ס'איז אין די קאטעגאריע ענליך צו מסית ומדיח. וועגן דעם מאכט עס אסאך סענס אז איינער וואס איז הולך בדרכי הנבואה איז עס א גרויסע עבירה, און איינער וואס איז נישט הולך בדרכי הנבואה איז עס נישט אזוי.

דער צווייטער פשט, דער של"ה הקדוש איז נישט מסכים, אבער איך מיינ אז די עיקר ריזען איז, איינער וואס איז הולך בדרכי הנבואה איז אזוי ווי דער רמב"ם האט געזאגט אין יסודי התורה, אז ס'איז נישט פשט... מענטשן גראדע האלטן נישט אזוי. הולך בדרכי נבואה, מענטשן קענען מיינען אז א מענטש קען וועלן א נביא זיין א פלאמבער.

דער איד וואס האט געלערנט רמב"ם ווייסט אז מען קען נישט.

דער רמב"ם לייגט דא צו א תנאי אז הולך בדרכי נבואה איז א תנאי אפילו אויף נביא שקר.

און אויף דעם פארשטייט דער רמב"ם אז ס'איז א...

איז די הזכרה, איך האב געמיינט אז דאס איז ווי ער מאכט א נדר בשמו אדער א שבועה בשמו.

די הארבקייט פון מאכן א נדר אדער א שבועה בשם עבודה זרה איז הארבער ווי סתם דערמאנען די עבודה זרה'ס נאמען, ווייל דאס איז אן ענין פון כבוד. ווען א מענטש וויל פראוון אז ער מיינט אמת, זאגט ער, "איך שווער אין די נאמען פון מיין קינד, אין די נאמען פון די אייבערשטער, אין די נאמען פון משה רבינו", אזויווי דו האסט נעכטן דערמאנט. אז ער נשבע בשם עבודה זרה, ווייזט ער אז די עבודה זרה איז ביי אים די חשוב'סטע זאך, באקומט ער אויף דעם מלקות. די אמת'דיגסטע זאך אפילו, כביכול.

שבועה לגוי ביראתו — אסור אבער נישט לוקה

און איך האב נישט געוואוסט, סיי ווען ער שווערט אזוי סתם אזוי פאר זיך, און איך האב נישט געוואוסט אז אפילו פאר א גוי, ער מיינט אז פאר די גוי האט ער אזוי געפראווט, איז אויך א גרויסע עבירה.

אויסער דעם, א שבועה לגוי ביראתו אויך טאר מען נישט. אויף דעם באקומט מען נישט מלקות, אבער ער וויל א שבועה פון די גוי, ער זאגט פאר די גוי, "שווער מיר אין די נאמען פון דיין עבודה זרה", איז פשט אז די גוי גייט יעצט, דו גייסט אים מאכן דערמאנען די עבודה זרה'ס נאמען. אזויווי א... וועלכע איסור איז דאס? דו ביסט גורם אז די גוי... נאר אויב די גוי מעג, איז נישט קיין חשש. איז דאס א לפני עור פאר די גוי, אדער איז דאס ווייל דאס איז אן איסור פאר די מענטש, פאר די איד, צו מאכן?

Speaker 2

ער איז אים גורם. די דין פון פארקויפן בהמות לפני אידיהם איז אויך דאס, ווייל ער גייט מאכן אן עבירה דורך דיר.

Speaker 1

און ער זאגט אז מ'האט אויף דעם געווען אויך א הלכה למעשה, ער ברענגט. אקעי, מ'וועט זען.

הלכה יד: אפילו להזכיר שם עבודה זרה שלא דרך שבועה — אסור

Speaker 1

און אפילו להזכיר שם עבודה זרה שלא דרך שבועה איז אויך אסור. מ'טאר נישט דערמאנען שם עבודה זרה בכלל, זאגן די נאמען פון עבודה זרה. פלעין זאגן די נאמען פון עבודה זרה איז אויך אסור, אפילו אן א שבועה. דאס איז אויך "לא תזכירו". אקעי, נישט... אגעין, דאס איז אזויווי די אסאך מצוות וואס מיר האבן געזען אז מ'איז דא מער ווי איין מינינג פון די זעלבע פסוק. אבער אויף דעם זאגט ער באקומט מען מלקות.

Speaker 2

איז דאס נישט עפעס א לאו שאין בו מעשה?

Speaker 1

ניין, וואס איז דאס? איך מיינן אז דאס איז ווי א קלענערע לעוועל פון "לא תזכירו". די עכטע "לא תזכירו" איז א...
 דער עכטע איסור איז "לא תזכירו את שמותיהם". נאכדעם איז דא "לא יזכיר את שמות אלהים אחרים". זאגט דער רמב"ם ווייטער, למשל, "לא יאמר אדם לחבירו 'שמור לי בצד עבודה זרה פלוגית', וכיוצא בזה". "מאך א סימן דורך אן עבודה זרה", "ווארט מיר ביי יענע עבודה זרה", וכיוצא בזה.

עבודה זרה הכתובות בתורה — מותר להזכיר

זאגט דער רמב"ם, אבער מ'איז דא עבודה זרות וואס מ'מעג יא דערמאנען זייער נאמען. אזוי ווי מיר האבן פריער געלערנט, למשל, דער רמב"ם אין הלכות עבודה זרה האט דערמאנט פער און מרקוליס. זאגט דער רמב"ם, "כל עבודה זרה הכתובה בתורה הקדושה, מותר להזכיר את שמה, כגון פער ובעל ונבו וגד וכיוצא בהן". פער שטייט אין די תורה, און בעל, יא, די אידן האבן געווען "נכשלים בבעל פער". בעל שטייט דאך, בעל איז געווען דער... אין דניאל מיינן איך שטייט עס. "כרע כל קרס נבו". און גד,

הלכה יב (המשך): "לא תגור ממנו" — מ'טאר נישט מורא האבן

Speaker 1

דאס איז דער צווייטער פשט וואס דער רמב"ם זאגט, וואס איך בין נישט דאכט זיך מסכים, אבער איך מיינן אז דער עיקר ריזען (reason) איז, איינער וואס איז הולך בדרכי הנביא איז אזוי ווי דער רמב"ם האט געזאגט אין יסודי התורה, מ'איז נישט פשט אז מענטשן גראדע האלטן נישט אזוי, מ'איז נישט פשט אז הולך בדרכי הנביא, מענטשן קענען מיינען אז א מענטש קען ווערן א נביא אזוי ווי א פלאמער (plumber). דער וואס האט געלערנט רמב"ם ווייסט אז מ'קען נישט. דער רמב"ם לייגט דא צו א תנאי, אז הולך בדרכי הנביא איז א תנאי אפילו פאר נביא שקר. און אויף דעם פארשטייט דער רמב"ם מ'איז אן אמת'דיגע סברא. דאס הייסט לאמיר פארשטיין אפילו אליבא דאמת, אפילו אונז וואס מ'האבן געלערנט רמב"ם, וואלט אויך געקענט האבן א הוה אמינא נישט צו הרגענען דעם מענטש, ווייל ער האט דאך פראבירט צו גיין בדרכי הנביא. אויף דעם זאגט די תורה "לא תגור ממנו", האב נישט מורא פון אים, מ'איז א גרויסע צד, די הלכה איז אזוי ענטי (anti) מורא האבן פון מענטשן וואס מ'זאגט ער האט כוחות, ער האט פראבירט, ניין, ער זאגט עפעס א שקר, חייב מיתה.

זאגט דער רמב"ם ווייטער, "ואין המונע עצמו מללמדו הובה", מ'קען זאגן פאר'ן בית דין, דער נביא שקר וואס האט געזאגט, "אוי הפחד וירום דברו", איינער וואס האט מורא פון אים, "הרי הוא בכלל", ער זאגט עס נישט מורא צו זיין, "הרי הוא בכלל", מ'טאר נישט מורא האבן פון אים.

נביא שקר ווערט נאר געזען אין בית דין של שבעים ואחד

זאגט דער רמב"ם ווייטער, "ואין דנים נביא שקר אלא בבית דין של שבעים שבעים ואחד". אויך דער נביא שקר מען דן אים נאר בבית דין של שבעים ואחד. אהא. סאו דו זעסט אויכעט ווי ס'קומט אהער א מעשה מיט א ידוע.

סאו וואס א דין פון כלל, וואס א דין פון ציבור, איז נישט קיין דין פון א יחיד וואס האט געזאגט ראנג ווערטער. ס'שטייט, ער זאגט מ'איז א פסוק, א משנה, איך ווייס נישט פארוואס. זאגסטו יא אזוי, אז ווייל דער פשט איז די נושא פון נביא שקר איז מער א נושא פון ווער איז דער ריכטיגער מנהיג, ווער איז דער ריכטיגער מדבר בשם השם. מ'איז נישט קיין קליין. סאו קענסט זאגן אפילו אזוי, אויב איך זאג פאר מיין פריינד א נביא שקר און מ'איז נאר איין מענטש, איז נישטא קיין דין נביא שקר, מ'איז נאר איינער וואס האט עפעס א ציבור'ישע... סאו דאס איז א פראפאזישן (proposition) אז הולך בדרכי הנביא, מענטשן הערן אים.

הלכות עבודת כוכבים — נשבע בשם עבודה זרה

הלכה יג: נודר אדער שבועה בשם עבודה זרה — לוקה

Speaker 1

דא גייען מיר אונז לערנען די דעם, נישט ביי עבודה זרה. א נייע מצוה פון איינע פון די מצוות וואס ער האט אויסגערעכנט ביי עבודה זרה. אין די קאטעגאריע פון עבודה זרה שטייט "נשבע בשם עבודה זרה". מ'איז דא א מצוה פון יא נשבע זיין בשם השם, דאס מיינט אז מ'דארף דעם אייבערשטנס נאמען באקומען בכבוד, בשבועה.

און איינער וואס מאכט א נדר אדער א שבועה בשם עבודה זרה, זאגט ער באקומט מלקות, שנאמר "ושם אלהים אחרים לא תזכירו", זאלסט נישט דערמאנען עבודה זרה.

פארוואס איז שבועה בשם עבודה זרה ערגער ווי סתם דערמאנען?

זענען מיר אפילו אין דעם פסוק, אקעי? יא, איך האב עס נישט געוואוסט, איך האב געמיינט אז מ'איז אין יתרו, אין משפטים. אבער מיר האבן געזען דא שוין צוויי מאל, מיר האבן געזען דארט אויך די אזהרה פון א נביא בשם עבודה זרה, רייט? דאס איז דא איז די קאנעקשן לכאורה. דער פסוק לערנט אויך ארויס אז א נביא טאר נישט רעדן בשם עבודה זרה, אבער אויך נאך א זאך, מ'טאר נישט מאכן א נדר בשם עבודה זרה. איך האב געמיינט אז דאס

א גענצער רב עבודה זרה איז א אפיקורס, ווען מ'רופט זיינע נעמען האט עס אין זיך א חשיבות. ער לערנט ארויס א נייע הלכה, א נייע קולא. ער פרעגט א קשיא אויף די משנה: ס'שטייט דאך "אלו הן הגולין", וויאזוי מעג מען זאגן די משנה? אלא מאי, דאס איז שמות אדיוטות. איך טראכט, מ'קען דאך אלעס לערנען פון מודה טוב. ס'הייסט, איינער איז דערמאנט שם השם, יא? ער דערמאנט נאר, ער רעדט פון א גוי, נישט משום "בפיהם", ער זאגט, "אשמור לי בצד בית המדרש", יא, "בצד בית המקדש". ס'איז פאר מיר א וועג פון... יא, ס'איז ווייל נאר זאגן דעם שם איז שוין א פסע. ס'ברענגט אפילו, אזוי ווי דער ריב"ש האט געזאגט, מ'זאל נישט זאגן נעמען פון מלאכים, מלאכים קדושים. ס'איז א ענין פון קריאה בשם, ס'איז דאך, ס'קומט דער אייבערשטער, ס'קומט א השראה פון דארטן. ס'קען זיין ביי עבודה זרה איז אויך דא אן ענין, אבער אויב מ'נוצט עס אהערצוברענגען וואס ס'שטייט אין די תורה, איז שוין נישט די פראבלעם, ס'איז אנדערש.

גורם לאחריים שידרו ויקיימו בשם עבודה זרה — אסור אבער נישט לוקה
זאגט דער רמב"ם נאך א סעיף, אז "אסור לגרום לאחריים שידרו ויקיימו בשם עבודה זרה". דאס איז גורם זיין א צווייטן, אזוי ווי פריער האט ער געזאגט, א גוי אדער א איד, נישט קיין חילוק. נודר מיינט א נדר, מקיים מיינט אויך א שבועה? יא. אבער לוקה איז נישט. אה, דער רמב"ם זאגט אליין, "ואינו לוקה, דזה אסור. אבל אינו לוקה, אלא הנודר בשמה והמקיים בשמה והנשבע בשמה". דאס הייסט, מ'טוט א מעשה. אבער גורם זיין יענעם איז אסור, אבער מ'איז נישט לוקה.

סיכום: דער פסוק "ושם אלהים אחרים לא תזכירו" — מערערע שיכטן

Speaker 1

אקעי, סאו דאס איז נאך אן אינטערעסאנטע זאך. פארוואס איז עס אריינגעקומען דא? ס'איז אריינגעקומען דא ווייל ס'איז אויך פון די זעלבע פסוק פון "ושם אלהים אחרים לא תזכירו", ס'נעמט אריין סיי די ענין פון מתנבא בשם עבודה זרה, און סיי דערמאנען די נעמען פון עבודה זרה, אדער מאכן איינער זאל שווערן בשמה, אדער מאכן אז איינער זאל נישט בעזן בשמה. איז אלעס אסור, און דאס איז אזויווי גדרים פאר עבודה זרה, ס'איז נישט אליין די עבודה זרה.

"העורכים לגד שולחן". וכיוצא בהן מעג מען יא. פארוואס מעג מען יא? ווייל אויב די תורה אליינס האט געווען עובר אויף די איסור פון "ושם אלהים אחרים לא תזכירו", איז די פשוט'ע תירוץ, מ'מעג.

דיסקוסיע: פארוואס דערמאנט די תורה אליין נעמען פון עבודה זרה?

Speaker 2

ניין, מ'קען זאגן אן אנדערע תירוץ. ער דערמאנט עס ווייל מ'דארף עס דערמאנען, ווייל ס'שטייט אין די תורה.

Speaker 1

ס'איז אן אינטערעסאנטע הלכה, איך מיינ אז מ'דארף עס פארשטיין בעסער. ווייל איך פרעג דיר א קשיא, אויב איז דא אן איסור צו מזכיר זיין די שם עבודה זרה, פארוואס איז די תורה אליינס מזכיר די שם עבודה זרה? ס'איז דאך א קשיא. מ'קען זאגן אז געווענליך עבודה זרות, זייער נאמען ברענגט עפעס ארויס זייער חשיבות, ווי די הייליגע... אין די ווארט עבודה זרה שטייט שוין א שם כבוד. ווארשיינליך די נעמען וואס די תורה שטייט, האט שוין די תורה געגעבן א לשון גנאי אין דעם, אדער מ'האט אוועקגענומען די כבוד דערפון. איך ווייס נישט, סאמטינג איז פאני. מ'זעט אפילו אין די תורה... ניין, ס'שטייט נישט "אדון פעור" אדער "האל בעל". דאס איז די איסור, פארשטייט זיך. אבער איז דא אפילו אן דעם? אקעי. איך פרעג דיר, ס'איז דאך א קשיא וואס איז מיר אלעמאל שווער, אז אין די תורה אליינס איז דא א שם לוואי צו אן עבודה זרה פלוגית, רייט? "לפני בעל צפון תחנו". ממש א סימן, ממש די זאך. מ'דארף עס בעסער פארשטיין.

מצד שני, איז דא יא פלעצער אין תנ"ך וואס מ'זעט אז די חומש זאגט נישט די נאמען פון עבודה זרה. למשל, איש בושת, אין ספר דברי הימים, און אין אנדערע פלעצער שטייט איש בעל. מ'האט אים גערופן איש בושת, ווייל באמת האט ער געהייסן איש בעל. מ'האט געמאכט א גאנצע מבוכה, וואס איז פשוט? באט די תנ"ך סאמטיים טוישט יא די נעמען פון עבודה זרה לגנאי. ער זאגט נישט די נאמען פון עבודה זרה כדי צו מקיים זיין די מצוה. און אין אנדערע פלעצער אין תנ"ך זאגט ער יא. זעט מען אז ס'שטייט יא "בעל פעור". מ'דארף נישט זיין פרומער ווי די תורה. אויב די תורה אליין זאגט די נאמען, מעגסטו אויך אזוי. יא, גוט, ס'מיינט אז מ'איז אויפ'ן פלאץ זאכן צו, אזוי ווי איך האב געזאגט, אז מ'רעדט ווען דער נאמען פון די עבודה זרה האט אין זיך עפעס א חשיבות.